

Figur 3 Sankeydiagram för Örebro län 2018. Energimängderna redovisas i energimåttet GWh (gigawattimmar).

Sankeydiagrammet i figur 3 visar energiflöden för 2018. I tidigare energi- och klimatprogram finns ett Sankeydiagram för 2014. I en jämförelse med siffrorna från 2014 så har total energitillförsel ökat med 4,3 procent till 2018. Den totala energianvändningen har ökat med 1 procent mellan 2014 och 2018.

Sett till de största energislagen, så har energitillförsel i form av el har ökat med 7,7 procent och biobränsle ökat med 6,9 procent. Avlutar har minskat med 7,8 procent och oljeprodukter har minskat med 9,9 procent. På användarsidan har industrin minskat sin energianvändning med 1,7 procent och transporter har ökat sin energianvändning med 4,3 procent. Biodrivmedel har ökat från 1,9 procent till 4,4 procent och oljeprodukter minskat från 24 procent till 20 procent.

3.1 Regionala förutsättningar

Örebro län består av tolv kommuner. Kommunerna arbetar med energi- och klimatfrågor inom respektive kommun. De mindre kommunerna har kommunala samarbeten som i olika utsträckning rör frågor om exempelvis avfallshantering, miljötillsyn, upphandling och samhällsbyggnad.

Både skogsbruk och jordbruk är nära relaterade till energi- och klimatfrågan och en god samverkan mellan sektorerna är en förutsättning för ett framgångsrikt klimatarbete.

Den produktiva skogsmarken dominerar i länet och skogsbruket har främst en positiv påverkan på klimatet. Växande skog tar genom fotosyntes upp koldioxid från luften och binder kolet i sina vävnader, vilket betyder att skogen är en potential för kollagring. I ett land med mycket skog, som Sverige, debatteras därför skötsel av skog ur klimatperspektiv⁵. Hur skogen brukas är av stor betydelse både ur ett energi- och klimatperspektiv. Skogsbruket har en viktig roll i arbetet med att minska människans klimatpåverkan och anpassa samhället till klimatförändringar. Skogen är även en betydande resurs i form av biomassa och är en viktig råvara i många produkter som vi använder dagligen.

Åkermark utgör 11 procent av markanvändningen i Örebro län. Jordbruket domineras av odling av spannmål. Djurinnehavet domineras av svin, fjäderfä och nötkreatur. Regeringen har antagit en långsiktig nationell livsmedelsstrategi som ska bidra till att potentialen för hela livsmedelskedjan nyttjas fullt ut. Det innebär en ökad och hållbar produktion av mat. För att möjliggöra det tillåts jordbrukssektorn ha kvar en viss mängd växthusgasutsläpp även år 2030 och 2045. Den ökande produktionen ställer dock krav på ett mer klimatanpassat jordbruk med en högre grad av energieffektivisering och en högre andel förnybar energi. Jordbruket är nära kopplat till vår konsumtion av livsmedel; se mer under avsnittet Produktion och konsumtion.

Näringslivet i länet är lönsamt och tillväxten ligger i nivå med övriga riket. I Örebro län finns en bred industri som svarar för 45 procent av den regionala ekonomin. Det finns en bredd av industriföretag, från internationella

⁵ Örebro läns skogar ur ett klimatperspektiv (lansstyrelsen.se)

utlandsägda stora industriföretag, underleverantörer till fordonsindustrin och tunga fordon, gruv- och verkstadsindustri till företag inom bearbetning, processindustri och automation/robotik. Industrinära tjänsteföretag finns också i vårt län, liksom strategiskt viktiga industriella aktörer inom försvarsindustrin. Inom förädling finns det både stora och medelstora livsmedelsproducerande företag i länet. Örebro län är också en av de snabbast växande besöksnäringarna i landet.

Genom Klimatklivet har flera industrier och företag kunnat energikonvertera produktionen, det vill säga övergå från fossila till förnybara bränslen. Klimatklivet är ett stöd som tillhandahålls av naturvårdsverket. Stödet kan ges till lokala och regionala investeringar som minskar utsläppen av växthusgaser.

Örebro län har ett geografiskt läge i landet och i Skandinavien som gör att det är väl lämpat som logistikcentrum. Ett antal stora företag har sina centrallager här. Det innebär även att utsläppen från godstransporter är högre i länet än de skulle vara om transportererna var färre. Det pågår i länet ett brett arbete för att skapa en hållbar logistikregion.

Region Örebro län har, tillsammans med regionala aktörer, gjort en utvärdering av länets styrkor och svagheter inom innovationer. Dessa presenteras i *Innovationsstrategi för Örebroregionen*, och där pekas de områden ut där länets aktörer har unika möjligheter att utvecklas.

En utmaning som behöver mötas både på regional och nationell nivå är en stabil elförsörjning och en tillräcklig kapacitet i elnätet. Hur möter vi den allt större efterfrågan på tillgång till el inom exempelvis transporter och industri, samtidigt som en större andel av elproduktionen sker från förnybara, väderberoende kraftslag? Enligt rapporten *Kraftförsörjning inom östra Mellansverige*⁶ behövs samverkan och samordning, exempelvis mellan nätutveckling och fysisk planering. Det finns också goda möjligheter att nyttja innovationer på energiområdet för ett mer flexibelt och robust elnät. Örebro län ligger i framkant kring att ha en helhetssyn på energianvändningen där bland annat resurseffektiv bebyggelse utvecklas i samspel med lokala energisystemlösningar.

⁶ Utgiven av Region Stockholm, TRN 2019-0170.

Avfallshanteringens utsläpp utgör en större andel av de totala utsläppen i länet än nationellt, men här spelar lokaliseringen av flera nationella avfallsanläggningar i länet roll. Att en anläggning tar emot en stor mängd avfall kan minska utsläppen totalt för den kategorin, men i länet eller kommunen där anläggningen finns blir utsläppen högre.

4. Vision och mål för Örebro län

Energi- och klimatprogrammets övergripande vision och mål presenteras här. Även vägar framåt för att nå målen och möjligheterna med en omställning lyfts under detta kapitel.

4.1 Vision och övergripande mål

I Örebro län arbetar vi tillsammans för att minska klimatutsläppen och använda resurser på ett hållbart sätt. Vi har en effektiv energianvändning och den energi som används är förnybar.

Med visionen vill vi säkerställa en hållbar framtid för kommande generationer i Örebro län.

Det finns tre övergripande mål för att nå visionen:

- 1. Minska utsläppen av växthusgaser**
Mål: Utsläppen av totala växthusgaser i Örebro län ska år 2030 vara 60 procent lägre än 2005 års nivåer. Delmål 2025: En minskning med 50 procent.
- 2. Öka andelen förnybar energi**
Mål: Energianvändningen i Örebro län ska år 2030 bestå av minst 80 procent förnybar energi. Delmål 2025: minst 75 procent förnybar energi.
- 3. Öka energieffektiviseringen**
Mål: Energianvändningen i Örebro län ska år 2030 vara 50 procent effektivare jämfört med 2005. Delmål 2025: En effektivisering med 45 procent.

De tre målen ska gemensamt leda till ett klimatneutralt och resurseffektivt län utan nettoutsläpp av växthusgaser år 2045. Det motsvarar även det nationella målet.

Indikatorer till samtliga mål återfinns sist i programmet.

4.2 Vägar för att nå målen

För att nå energi- och klimatmålen krävs en bred ansats, många insatser och områden går in i varandra. De olika förutsättningar som listas här kan ha påverkan på många olika insatsområden och på ett flertal nivåer och verksamheter.

Livsvillkor, livsstil och beteende

Naturens resurser används i en ohållbar takt, och fossila bränslen är en ändlig resurs som förr eller senare kommer att ta slut. Det är ett faktum att samhället står inför en omställning, från en fossilbaserad till fossilfri ekonomi. Omställningen involverar hela samhället, politiken och näringslivet såväl som människors livsstil. Ett sätt att se på omställningen är som en chans att tänka om, vilket kan ha synergieffekter med andra samhällsutmaningar.

Människors hälsa är starkt kopplad till livsvillkor och beteenden. I Örebro län är den självskattade hälsan generellt god men det finns stora skillnader mellan olika grupper. Insatser inom energi och klimat måste därmed verka och riktas på olika sätt för olika grupper för att ta hänsyn till skillnader i livsvillkor och förutsättningar.

De som är unga idag är de som kommer att leva i vårt framtida samhälle. Närmare 80 procent av eleverna i årskurs två på gymnasiet ser ganska eller mycket ljust på framtiden för sin personliga del, medan ungefär 25 procent ser ganska eller mycket ljust på framtiden för världen i stort⁷. Miljö och klimat är det som lyfts fram som de viktigaste framtidsfrågorna för världen i stort. Att lösa dessa problem skulle alltså ge ungdomarna en större framtidstro. Genom att rusta barn och unga för framtiden och lägga grunden för goda livsvillkor och levnadsvanor samt jämlik och jämställd hälsa kan vi bygga ett mer hållbart, motståndskraftigt och hälsosamt samhälle.

Trenderna pekar på att vi i det nya samhället efter klimatomställningen kommer att ha en annan livsstil, men också en annan syn på livskvalitet samt nya rådande normer. För att skapa en jämn övergång till ett mer hållbart samhälle behövs redan idag utveckling, förändrade attityder och förändrade handlingsmönster. Det som idag betraktas som livskvalitet

⁷ Liv och hälsa ung 2020

utifrån dagens ohållbara konsumtion och livsstil måste ersättas med andra värden. Här kan exempelvis länets kulturliv och naturvård spela en viktig roll genom att erbjuda sådana värden och en alternativ, mer hållbar konsumtion.

Samhällsplanering

Samhällsplanering handlar i vid bemärkelse om hur vi ska planera, det vill säga utveckla och bevara, samhället långsiktigt hållbart. I planeringen är samspelet mellan bebyggelse, infrastruktur, transporter och energilösningar en viktig förutsättning för att skapa långsiktigt hållbara regioner och städer. Den fysiska planeringen har en lång tidshorisont och dess utformning kommer vara styrande i många år framöver. Det är därmed nödvändigt att ta hänsyn till både nuvarande och långsiktig klimatomställning i planeringen.

Hållbar samhällsutveckling omfattar bland annat hållbar planering av bostäder och lokaler, elnät, vägar, offentliga platser, transporter, återvinning och säker kemikaliehantering. Men också bevarande av natur- och kulturvärden, möjlighet till livsmedelsproduktion, klimatanpassning och samhällsskydd.

Samhället är i ständig förändring och det utvecklas nya former för att organisera och planera samhället och ekonomin. Samhällsplanering på lokal och regional nivå är ett grundvillkor för många insatser för en minskad klimatpåverkan. Om transporter och resor ska bli mer klimatsmarta och effektiva, om restvärme ska tillvaratas och om produktionen av förnybar energi ska öka, måste samhällsplaneringen bidra med goda förutsättningar. En statlig, regional och kommunal samverkan och samordning kring fysisk planering och tekniska system är viktig för att skapa hållbara gemensamma lösningar i klimat- och energifrågor.

Frågor som rör klimat och energi behöver diskuteras i ett tidigt skede. Det görs mellan berörda aktörer när man tar fram för området relevanta regionala kunskaps- och planeringsunderlag samt kommunala visioner, strategier och översiktsplaner. I dessa processer görs avvägningar och prioriteringar mellan olika intressen och hänsyn kan tas till skilda behov och krav. I den kommunala översiktsplanen ska alltid konsekvenserna av föreslagen markanvändning utredas, vilket gynnar långsiktigt hållbara lösningar.

Det finns flera mer specifika möjligheter till energi- och klimatåtgärder inom fysisk planering, vilket också specificeras för respektive insatsområde senare i programmet.

Innovationer och digitalisering

En allt snabbare utveckling i omvärlden kräver god förmåga till innovation och förnyelse. För att kunna klara den omställning som samhället står inför behöver vi stötta utvecklingen av innovationer och nya lösningar.

I omställning till ett mer hållbart samhälle behövs det nya innovationer. Tekniska lösningar kan bidra till minskade utsläpp samtidigt som nya innovativa tjänster är viktiga för att förändra exempelvis beteenden eller konsumtionsmönster. En tidig omställning och anpassning till framtida energi- och miljökrav innebär att nya innovativa affärsmodeller kan skapas.

Ett förändrat klimat, förändrade beteenden och en förändrad samhällsplanering innebär även nya samhällsutmaningar. För att kunna hantera och klara dessa utmaningar krävs innovationskraft i hela samhället och en aktiv samverkan av flera parter för att nå hållbara resultat. En innovation kan vara en ny teknisk lösning. Men för att denna ska kunna realiseras krävs ibland exempelvis även en förbättrad infrastruktur, förändrade regelverk, utvecklade sätt för innovationsupphandling eller en ny innovativ affärsmodell. För att lyckas ställa om behövs därför en helhetssyn där flera parter samverkar och samspelar för att klara omställningen till ett mer hållbart samhälle.

Det är därför nödvändigt för ett litet län som Örebro att arbeta strategiskt och långsiktigt med innovationsfrågor. Det bidrar till att skapa förutsättningar för en positiv näringslivs- och samhällsutveckling med ett tydligt samspel mellan näringsliv, akademi, civilsamhälle och offentlig sektor. Örebroregionen behöver starka innovativa miljöer, offentliga och privata, där forskning och goda idéer ges kraft att växa till livskraftiga företag.

Digitalisering leder i sig själv inte till minskade klimatutsläpp, utan det handlar om hur den digitala tekniken används, men även hur utrustning tillverkas och i vilken takt den byts ut. Digitaliseringen av samhället kan hjälpa oss att minska klimatpåverkan genom effektivisering och

automatisering. Det kan bland annat innebära ökade möjligheter till smart styrning av fordon, inomhusklimat eller industriprocesser.

Upphandling

Miljömässigt hållbar upphandling bidrar till minskad miljö- och klimatpåverkan och att vi lättare kan nå länets uppsatta energi- och klimatmål. Offentliga organisationer förväntas gå före och upphandling är ett viktigt verktyg för att uppnå miljömål, bland annat genom att arbeta strategiskt med inköp och ställa krav på hållbarhet i upphandlingar. Vid en upphandling bör klimat-, effekt- och energikrav ges betydelse, och viktas mot pris där det är möjligt och relevant.

Hållbar upphandling underlättar omställningen till ett fossilfritt samhälle, minskar användningen av plast, antibiotika och farliga kemiska ämnen samt skapar förutsättningar för tekniska innovationer inom miljöområdet⁸. Det bör även styra till resursminimering och återbruk eller återanvändning där det är möjligt.

Under avtalsperioden måste kraven i upphandlingen följas upp, så att de miljökrav som ställdes i upphandlingen också efterlevs. Svag eller utebliven uppföljning av miljökrav kan leda till en ojämlig konkurrens för aktörer med högre ambition inom hållbarhet. Det kan också motverka långsiktig hållbar utveckling och investeringar.

4.3 Omställningens möjligheter

En omställning till ett hållbart samhälle kräver både nya system i samhället och nya hållbara lösningar. Omställningen innebär även möjligheter och förbättringar inom andra områden.

Nedan listas några exempel på omställningens möjligheter:

Företagens konkurrenskraft ökar då;

- kontinuerlig energi- och resurseffektivisering minskar driftkostnader och gör företag mindre känsliga för prisförändringar på energi,

⁸ Miljömässigt hållbar upphandling | Upphandlingsmyndigheten

- företagen är förberedda på nya upphandlingskrav och ökad efterfrågan på hållbara produkter och tjänster lokalt, nationellt och internationellt,
- en tidig anpassning till klimatomställningen innebär att företag kan driva innovationer och utveckling av nya produkter och tjänster,
- en cirkulär ekonomi leder till nya affärsmodeller där restprodukter inte längre är avfall utan nya råvaror.

Den regionala arbetsmarknaden och arbetsmiljön förbättras då;

- företagens konkurrenskraft ökar,
- regional produktion av förnybara bränslen som exempelvis biobränslen ökar,
- reparation och återbruk breddar och regionaliserar arbetsmarknaden.

Människors hälsa förbättras då;

- minskade transporter, nya resmönster och nya fordon med förnybara bränslen ger bättre luftkvalitet och minskat trafikkbuller,
- cykel, gång och resor via kollektivtrafiken ersätter bilresor,
- mängden grönska i städerna ökar,
- byggnader anpassas för att bättre kunna stå emot temperaturvariationer.

Miljön förbättras ur andra avseenden då;

- ökad andel regional produktion minskar transportbehovet,
- energi- och resurseffektiva cirkulära system minskar slöseriet med naturresurser,
- minskad användning av plaster minskar spridning av mikroplaster och utsläppen av växthusgaser från plast tillverkad av fossila källor,
- den biologiska mångfalden ökar genom minskade utsläpp, ökad mängd grönstrukturer och cirkulära system.

5. Insatsområden

För att uppnå energi- och klimatprogrammets vision och långsiktiga mål har fem insatsområden identifierats

Insatsområdena har identifierats utifrån möjligheterna att skapa samarbete och samverkan mellan regionala aktörer. Det är områden där det finns regional och lokal rådighet och områden där insatser kan ha stor effekt för att minska länets klimatpåverkan. De fem insatsområdena är:

- Fossilfria resor och transporter
- Robust och förnybart energisystem
- Klimatneutrala och energieffektiva företag
- Effektiv och klimatneutral bebyggelse
- Klimatneutral produktion och konsumtion

Områdena överlappar varandra och många utmaningar och insatser sker i samspel mellan de olika områdena, och denna symbios ökar allt mer. Behovet av helhetssyn och samordning är stort och de olika insatsområdena går att arbeta med utifrån olika perspektiv och verksamheter.

Indikatorer till samtliga mål återfinns sist i programmet.

5.1 Fossilfria resor och transporter

Transporter och resor står idag för en stor del av länets energianvändning och utsläpp av växthusgaser. Vi behöver ställa om såväl resvanor och transportmönster som vilka fordon och drivmedel vi använder.

Mål för resor och transporter

1. År 2030 är transporterna i Örebro län fossiloberoende⁹.
2. Andelen förnybara drivmedel i Örebro län ökar.
3. Andelen hållbara resor i Örebro län ökar¹⁰.

Omställning av resor och transporter

För att Örebro län ska nå fossiloberoende transporter till 2030 behöver vi göra flera förändringar där den egna bilen har en minskad roll som transportmedel. Tillgängligheten behöver i högre grad lösas genom effektiv kollektivtrafik samt förbättrade möjligheter att gå och cykla. Transporterna kommer att behöva ställa om till mer energieffektiva fordon och förnybara drivmedel, där alla olika förnybara drivmedel behövs i omställningen.

Utsläpp från inrikes resor och transporter står för 39 procent av Örebro läns klimatpåverkande utsläpp¹¹. Arbetsmaskiner räknas för sig och står för sju procent¹². Det nationella målet är att minska utsläppen från resor och transporter med 70 procent till 2030 jämfört med år 2010. För att nå målet till 2030 måste utsläppen minska med åtta procent varje år¹³. 2018 var minskningen i Örebro län ungefär tre procent.

9 Målet innebär minska klimatpåverkan från inrikes transporter med 70 % till år 2030 jämfört med år 2010. Klimatpåverkan från inrikes flygresor ingår i EU:s system för handel med utsläppsrätter.

10 Hållbara resor definieras som resor som sker via gång, cykel eller med kollektivtrafik.

11 Regional utveckling och samverkan i miljömålssystem (2019) RUS emissionsdatabas. <http://extra.lansstyrelsen.se/rus/Sv/statistik-och-data/Pages/default.aspx>.

12 I beräkningarna ingår alla undersektorer under Transporter utom internationella flyg samt Arbetsmaskinernas alla underkategorier.

13 Trafikverket (2020) PM: Biodrivmedel och energieffektiva fordon minskade utsläppen 2019 - men takten behöver öka för att nå 2030-målet.

Region Örebro län och Länsstyrelsen i Örebro län antog år 2020 *Handlingsplan för hållbara resor och transporter i Örebro län* som presenterar en åtgärdslista och drivmedelsprioritering för länet. För att klara omställningen enligt uppställda mål måste handlingsplanen följas. Handlingsplanen tog fram en drivmedelsprioritering utifrån regionala förutsättningar samt klimat- och miljömål. Drivmedelsprioriteringen är:

1. Biogas, förnybar el och vätgas
2. Etanol
3. Biodiesel
4. Fossila drivmedel med inblandning av förnybara drivmedel

För att fler personer ska kunna leva hållbart i städer och samhällen krävs också att det finns en infrastruktur och en samhällsplanering som möjliggör detta. I och med att förutsättningarna skiljer sig mellan olika platser och för olika grupper av människor måste det också finnas varierande lösningar som möjliggör och underlättar att välja hållbara och fossilfria transporter.

Upphandling

När miljö- och energikrav ställs vid upphandling kan hållbara och klimateffektiva lösningar, produkter och tjänster gynnas. Gemensamma kravprofiler kan utarbetas och innovationsupphandlingar kan användas för att förändra produktutvecklingen. Det kan till exempel innebära nya koldioxidsnåla lösningar för transporter.

För att gynna en omställning inom transportsektorn bör längre upphandlingsperioder användas, samt stegvis ökande krav under upphandlingsperioden för till exempel fordon och förnybara drivmedel. Det kan då möjliggöra nya inköp för företag där nya fossilfria och energieffektiva transportmedel kan främjas.

Signaler kommer från åkerier att de står redo att ställa om till förnybara bränslen i sina erbjudanden om offentliga aktörer har det som krav i upphandlingen. Kravet behövs för att göra investeringen möjlig.

Transportsektorns klimatpåverkan

Utsläppen av växthusgaser från transportsektorn kommer till största delen från vägtrafiken, och på vägarna är det personbilar och tunga lastbilar som ger upphov till de stora utsläppen.¹⁴

Utsläpp från personbilar beror på tre faktorer: hur långa sträckor bilarna körs, hur stor bränsleförbrukning bilarna har och hur stor andel av bränslet som är förnybart.

Utvecklingen går mot energieffektivare fordon och ökad andel förnybara bränslen samtidigt som trafiken ökar och därmed genererar nya utsläpp. Risken med effektivare fordon är också att vi reser mer eftersom mindre drivmedel används. Men i längden leder också det till ökade utsläpp.

Av de drivmedel som levereras till transporter inom Örebro län är andelen förnybara drivmedel idag 25 procent. Ungefär hälften av de förnybara drivmedel som levereras i Örebro län är låginblandad i bensin och diesel, det vill säga att de tankas som vanligt i konventionella bensin- och dieselfordon.

För att nå målet till 2030 om minskade utsläpp i transportsektorn måste trafikarbetet med energiintensiva och utsläppstunga trafikslag som personbil, lastbil och flyg minska. Det kan ske med en överflyttning till mer energieffektiva färdmedel och trafikslag, samt genom att transporter effektiviseras, kortas eller undviks. Fordons- och transportbranschen har tagit flera steg mot fossilfria resor, men mätningar visar att minskningen av utsläpp från fordon måste gå snabbare.

Persontransporter

Persontransporter genererade 2018 utsläpp på drygt 315 000 ton växthusgaser i Örebro län. Det innebär en minskning med 19 procent sedan 2010. Människors val av färdmedel ger en stor skillnad i klimatpåverkan.

¹⁴ <https://2030.miljobarometern.se/nationella-indikatorer/overgripande-nyckeltal/vaxthusgasutslapp-fran-transportsektorn-k3/>

Godstransporter

Örebro län är ett nav för Sveriges transportnäring och allt fler investerar i länet inom transport- och logistikområdet. Därför behöver länet vara en förebild när det gäller att nå klimatmålen för transportsektorn.

Åkerinäringen lyfter i *Färdplan för fossilfrihet i åkerinäringen* att en del av lösningen är en större andel biobränsle för att klara målen till 2030. El och digitalisering är också viktiga pusselbitar i lösningen.

Godstransporter kan effektiviseras genom högre fyllnads- eller belägningsgrad. Genom att arbeta med samordning och returtransporter är det också möjligt att minska antalet onödiga transporter. Klimatpåverkan från transporter minskar även genom att godstransporter flyttas från väg till järnväg.

Arbetsmaskiner

Arbetsmaskiner står idag för sju procent av Örebro läns klimatpåverkande utsläpp¹⁵. Arbetsmaskiner drivs mestadels av diesel men allt fler arbetsmaskiner kan gå på el. För större arbetsmaskiner finns det än så länge få förnybara alternativ att välja mellan, men utveckling pågår och stöd finns att söka för eldrivna arbetsmaskiner¹⁶.

Förslag till insatser

1. Arbeta konsekvent och långsiktigt med förutsättningar och beteendepåverkan samt använd fysisk planering för att öka andelen resor med kollektivtrafik, cykel och gång.
2. Arbeta för en länsövergripande överenskommelse mellan offentliga aktörer om att upphandla och använda förnybara drivmedel samt infrastruktur för dessa. En gemensam strategisk överenskommelse skapar även en tydlighet och förutsägbarhet för näringslivet.
3. Planera för hållbar pendling och underlätta för smart mobilitet där olika transportsätt kan kombineras.

15 Regional utveckling och samverkan i miljömålssystem (2019) RUS emissionsdatabas. Tillgänglig från: <http://extra.lansstyrelsen.se/rus/Sv/statistik-och-data/Pages/default.aspx>.

16 <https://www.energimyndigheten.se/klimat--miljo/transporter/transporteffektivt-samhalle/klimatpremie/>

4. Öka tillgänglighet till, och användning av, förnybara drivmedel och laddpunkter. Öka efterfrågan på förnybara drivmedel genom att ställa krav på förnybara drivmedel i upphandlingar.
5. Främja utvecklingen av hållbara logistikjänster och godstransporter, inklusive effektivisering och beteendeförändringar för minskad bränsleanvändning, genom att samarbeta med logistiksektorn och universitet i länet.
6. Följ drivmedelsprioritering enligt ”Handlingsplan för hållbara resor och transporter i Örebro län”¹⁷

¹⁷ Handlingsplan för hållbara resor och transporter i Örebro län.pdf (regionorebrolan.se)

5.2 Robust och förnybart energisystem

Ett robust och förnybart energisystem - ett flexibelt energisystem som klarar en ökad efterfrågan och där en stor produktion av förnybar energi kan integreras.

Mål för energisystemet

1. Ökad förnybar elproduktion i Örebro län.
2. År 2030 är den installerade solcellseffekten i Örebro län 250 MW¹⁸.
3. Aktuella planeringsunderlag för vindkraft finns i samtliga kommuner i länet.
4. Den årliga biogasproduktionen i Örebro län ökar.

Områdets bidrag till klimatomställning

Andelen förnybar energi i Örebro län har sedan 2012 varit stabil på ungefär 60 procent. För att nu komma vidare och nå en högre andel förnybar energi måste ytterligare satsningar göras. Örebro län är nettoimportör av el, alltså att det används mer el i Örebro län än vad som produceras. Det finns goda förutsättningar att öka den förnybara elproduktionen. Länet bör vara nettoexportörer av förnybar el i framtiden. Det bidrar både till en högre andel förnybar energi i Sverige, och en högre regional självförsörjandegrad.

Att öka den förnybara elproduktionen kan exempelvis göras genom etablering av en större mängd vindkraft. För att främja en utbyggnad av vindkraften behövs uppdaterade planeringsunderlag. Även biobränslen kommer att ge ett viktigt bidrag till lokal, förnybar energiproduktion i länet, både till uppvärmning och till drivmedel i transportsektorn.

Enligt Energimyndigheten kan solel utgöra 5–10 procent av Sveriges elbehov 2040. Örebro läns mål för installerad solcellseffekt på 250 MW motsvarar en årlig solelproduktion på 5 procent av det prognosticerade elbehovet. År 2020 fanns 2 027 solcellsanläggningar i länet med en total installerad effekt på 31,4 MW¹⁹.

Genom att arbeta med affärsmodeller, såsom leasing, andelsägande eller avtal mellan fastighetsägare och hyresgäst, är det möjligt för fler att få

¹⁸ Installerad solcellseffekt i Örebro län 2020 är 31,4 MW.

¹⁹ Energimyndighetens statistikdatabas.

tillgång till förnybar energiproduktion. Här krävs insatser för att fler ska kunna använda förnybar energi och nyttja möjligheten till energieffektivisering.

Vattenkraft och kraftvärmeverk är även de viktiga delar i den totala summan förnybar el som produceras.

Energisystemets omställning

Energisystemet står inför en omställning. Produktionsmönster förändras när andelen förnybar elproduktion ökar, men också när användningen förskjuts genom elektrifiering av industrin och transporter. Digitalisering är en utmaning, men också en möjlighet för en smartare och effektivare användning av energisystemet. Förutom att energin används effektivare kan den också återvinnas, exempelvis att restvärme tas tillvara – i egen eller någon annans verksamhet. Med fler uppkopplade och sammankopplade lösningar är det också viktigt att arbeta ur ett systemperspektiv där energiflöden av el, värme och bränslen kan växelverka med varandra.

Ett orosmoment på flera håll i Sverige är elkraftförsörjningen. Elnätet har en begränsad kapacitet för överföring, där elektrifieringen av industrin och transportsektorn, etablering av stora effektanvändare såsom serverhallar och en större andel variabel elproduktion ställer nya krav på elnäten. På vissa platser har det blivit svårt att möta de ökande kraven. Lokalt kan det uppstå brister, och frågan måste hållas aktiv i samhällsplaneringen för att problem inte ska uppstå. Det finns också tekniska utmaningar att klara av när det gäller balansering i elsystemen och möjligheter att lagra el.

Bättre hänsyn till målkonflikter

När energisystemets infrastruktur ska passas in i den rådande miljön finns avvägningar som behöver göras. Exempelvis behöver hänsyn tas till natur- och kulturvärden när förnybar energi produceras på allt fler platser. Här är samhällsplaneringen viktig då det finns möjlighet att på förhand ta fram förslag på lämpliga placeringar för till exempel solparksanläggningar och vindkraftverk. Målkonflikter kan uppstå och motstående intressen behöver vägas mot varandra på ett klokt sätt. Ökad samverkan och dialog mellan olika kompetenser har god möjlighet att lägga grund för bättre beslut.

Utveckling och implementering av innovationer

Energibranschen är ett område där innovationerna har ökat snabbt. Digitala funktioner, kraftelektronik, materialforskning och artificiell intelligens erbjuder lösningar på många problem. Det finns solcellsmaterial som kan integreras i andra produkter och smarta komponenter som kan mäta och styra produktion och konsumtion. Elfordon kan kopplas upp och balansera elnätet med sin lagringskapacitet. En viktig del för innovationer är att dessa kan testas och, om de fungerar, implementeras brett i samhället. Inte förrän då kan de bidra till en verklig skillnad för systemnytta och minskad klimatpåverkan. Därför måste de innovationer och den teknik som fungerar redan idag spridas och implementeras brett.

Robusthet, flexibilitet och resiliens

Ett energisystem med god kraftförsörjning och robusthet kan se ut på många sätt. Utifrån rådande trender ses en större andel variabel elproduktion, alltså produktion som är beroende av att exempelvis solen lyser eller vinden blåser. Energianvändning kan med digitaliseringens hjälp anpassas i större utsträckning efter produktionen. Framtidens energisystem är robust genom att vara flexibelt. Redan idag finns teknik som möjliggör kunder att vara aktiva och stötta elnätet med flexibilitet, lagringskapacitet och smart styrning, och allt fler lösningar uppstår genom nya innovationer.

En del av de åtgärder som skulle kunna genomföras för att öka möjligheten till en större andel förnybar energi blir inte av eftersom det finns en osäkerhet kring skatteregler och andra långsiktiga villkor. Detta är en fråga som behöver diskuteras och lösas på nationell nivå, men som ger effekt på regional och lokal nivå.

Förslag till insatser

1. Främja ökad utbyggnad och användning av förnybar energi genom att skapa förutsättningar i den fysiska planeringen.
2. Underlätta samhällsbyggnadsprocessen genom att kartlägga och synliggöra målkonflikter mellan förnybar energi och andra intressen, såväl allmänna som enskilda.

3. Främja nyinstallation av förnybar energi, effektiv energi- och effektanvändning, tillvaratagande av restvärme och helhetssyn inom energifrågor för alla relevanta målgrupper. Exempelvis genom kunskapshöjande insatser och rådgivning.
4. Öka användningen av förnybar energi genom kostnads- och resurseffektiv utbyggnad av biobränslen, solenergi och vindkraft. Utgå från den fysiska planeringen och anpassa till elnätets begränsningar.
5. Verka för ett robust och förnybart el- och värmesystem med en god kraftförsörjning. Detta kan göras genom att främja innovationer inom ökad flexibilitet, samt genom att samarbeta och arbeta med smart styrning och energilagring. Samarbete bör ske mellan många olika aktörer, bland annat samhällsplanerare, forskare, företagare, energibolag, fastighetsägare och slutkunder.

5.3 Klimatneutrala och energieffektiva företag

Mål för företag

1. År 2030 har energiintensiteten²⁰ i industrin i Örebro län minskat med 50 procent jämfört med 2008.
2. År 2030 har alla företag i Örebro län ett strategiskt arbete för klimat- och energiomställningen.
3. År 2025 har företagen som är med i klimatrådet i någon del av verksamheten ökat sin cirkulära användning av resurser eller restvärme.

Klimatomställning i företag och industri

En tidig omställning och anpassning till framtida energi- och miljökrav är en stor konkurrensfördel för företag. En mer effektiv användning av energi och resurser ger minskade kostnader.

Sverige är idag ett föregångsland internationellt. Fossilfritt Sverige har tillsammans med ett antal branscher och länsstyrelserna tagit fram färdplaner för hur branscherna ska kunna uppnå fossilfrihet med målet att Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsstat. Sverige och landets företag tjänar på att vara föregångare, eftersom det finns en möjlighet att vara först med hållbara produkter och tjänster. Detta ger ett försprång till internationella marknader där näringslivet kan exportera teknik och kunskap inom grön teknologi och hållbara affärsidéer framöver.

De företag som uppnår klimatneutralitet är mer robusta inför stigande priser på energi såväl som framtida lagkrav, upphandlingskrav och ökad efterfrågan på hållbara tjänster och produkter.

Hållbara företag gynnas också av tillgång till fler former av finansiering. Många kommuner och andra kapitalägare har visat ett ökat intresse för att använda tillgångar för att gynna fossilfria eller andra gröna initiativ. Det handlar om att placera tillgångarna i fossilfria värdepapper eller ge ut gröna obligationer för att finansiera investeringar som krävs för att nå miljömål. Genom att placera tillgångar i företag som är hållbara kan klimatbelastningen från kapital minska och kapital lyftas bort från

²⁰ Energiåtgång per förädlingsvärde (kWh/mnkr).

investeringar som är kopplade till miljöförstörande verksamheter. Detta främjar också företagen som arbetar med klimatomställningen.

Redan idag är klimatbelastningen för många svenska jordbruksprodukter lägre än motsvarande produkter som importeras. Det finns dock potential att ytterligare minska klimatavtrycket från maten vi äter. Dels genom åtgärder som jordbruket kan vidta, exempelvis fossilfrihet, användning av N-sensorer²¹ och GPS-styrning, olika sätt att minska gödselns utsläpp, energieffektivisering och ökad kolinlagring. Dels genom att prioritera mat med större andel vegetabiliskt ursprung inom både offentlig och privat konsumtion. Samt att minska matsvinn i alla led.

Företagens energianvändning

Enligt svensk lagstiftning ska alla verksamhetsutövare hushålla med energi och i första hand använda förnybara energikällor. Här kan företag samtidigt bidra till klimatnytta och affärsnytta genom en god energihushållning. I och med energisystemets omställning (läs mer under *Robust och förnybart energisystem*) finns ytterligare möjligheter till intäkter för företag som blir mer aktiva som kunder. Genom att minska effekttoppar är det möjligt att minska elkostnader. Det bildas också marknader för företag att sälja sin efterfrågefleksibilitet, alltså att företag flyttar sina effekttuttag i tiden genom att styra om sin elanvändning. Företagen kan få betalt för att tillfälligt minska sin användning eller att med egenproducerad energi och lagring kunna sälja balanstjänster till el- eller fjärrvärmenät.

Företagens resursanvändning och cirkulära system

Företag har ett viktigt producentansvar i sitt erbjudande av produkter och tjänster. Materialflöden är en central del i företagets klimatomställning. Där kommer tillgången på råvaror förändras framöver. Det krävs en omställning till mer effektiva och cirkulära flöden och tillförsel av biobaserade och förnybara resurser. Återanvändning och cirkulära system måste prioriteras framför nyproduktion inom alla insatsområden.

Näringslivet kan bidra till minskade avfallsmängder genom olika processer. Ett exempel är industriell symbios, där en restprodukt från ett företag kan

²¹ Kvävesensorer är ett sätt att finjustera givan av konstgödsel utifrån ett varierat behov inom fältet snarare än ett medelvärde eller det högsta behovet.

användas som insats i annat företag. Som företag går det också att anpassa sin affärsmodell för att bättre främja återanvändning. där hela produktens livscykel omfattas i affärsplanen.

Det finns också stor potential för näringslivet inom innovationer och nya användningsområden genom att ställa om från användning av fossila material till biobaserade material. Bioekonomi – Regioner i samverkan har tillsammans med SCB analyserat bioekonomin och dess betydelse i Sverige. Enligt rapporten²² finns det potential till utökning, exempelvis genom att ställa om från fossilt till biobränslen, och genom att material från skogen ersätter fossilbaserade material såsom plaster. Läs mer om hur länet ska arbeta med skoglig bioekonomi i det regionala skogsprogrammet för Örebro län, under framtagande 2021.²³

För de areella näringarna finns goda möjligheter att bidra till klimatnytta och en god resurshushållning med cirkulära system. För att sluta kretsloppet och minska beroendet av fossila resurser kan exempelvis näring återföras i form av biogödsel från biogasproduktion. Detta kräver insatser och kompetensutveckling hos företag inom jord- och skogsbruket.

Forskning på Örebro universitet visar att ett enskilt företag inte kan bli cirkulärt på egen hand. Det är samspelet mellan aktörer liksom produktionsätt, konsumtionsätt och avfallshantering som behöver beaktas. För att göra det möjligt för företag att gå från linjär till cirkulära lösningar som blir hållbara över tid krävs samverkan mellan flera relevanta parter. Genom att skapa samverkanstrukturer för cirkulär ekonomi skulle intresset för den egna verksamheten vävas in med ett systemtänk om hur de cirkulära flödena hänger samman.

Nya affärsidéer och marknader

Klimatfrågan innebär en omställning av samhället, vilket ger upphov till en snabb omformning av efterfrågan och behov. Företagen har möjlighet att hitta nya affärsidéer och vinna mark genom innovationer och utveckling av tjänster och produkter. Nya normer och affärsmodeller såsom cirkulära

²² Bioekonomi- utveckling av ny regional statistik, SCB.

²³ Örebro läns regionala skogsstrategi.

system för produkter och tjänster samt nya användningsområden för naturresurser erbjuder utvecklingsmöjligheter för nya samarbeten och affärsidéer. För företag krävs en långsiktig affärsstrategi som bygger på marknader som kommer att finnas i framtiden, såväl som en flexibilitet för att kunna hänga med i den snabba utvecklingen.

Från nationellt håll behövs tydligare ramar och en långsiktighet och stabilitet i politik och styrmedel. Företagen behöver få förutsättningar för att kunna arbeta strategiskt och våga göra investeringar i hållbara lösningar. Det saknas idag strukturella förutsättningar för en cirkulär ekonomi och incitament för företagen att implementera innovationer inom biobaserad och cirkulär ekonomi.

Förslag till insatser

1. Driv projekt och nätverk för att stödja små och stora företag inom energikartläggning och energieffektivisering. Nätverken skapar engagemang för att använda förnybar energi och arbeta med hållbarhet i affärsutvecklingen.
2. Anordna workshoppar och seminarier för att konkretisera de framtagna färdplanerna för fossilfri konkurrenskraft från Fossilfritt Sverige på regional nivå.
3. Arbeta med samverkansprojekt, nätverk och testbäddar för att stimulera tekniska lösningar, innovationer och erfarenhetsutbyte inom och mellan branscher.
4. Verka för effektivare användning av energi och effekt, exempelvis genom smart styrning och återanvändning av restenergi i industrin, både på el- och värmesidan.
5. Stimulera produktion och utveckling av livsmedel med låg klimatpåverkan och av förnybara material för att möta efterfrågan från samhället.
6. Verka för utveckling av hållbara produkter utifrån en cirkulär och biobaserad resursanvändning.

5.4 Effektiv och klimatneutral bebyggelse

Klimatpåverkan från bebyggelse sker både i byggskedet och från byggnadens energianvändning. Det är nödvändigt att både bygga nya och anpassa befintliga byggnader för minskad klimatpåverkan. För att få ett klimatneutralt byggande är det viktigt att välja material och metoder som möjliggör låg energianvändning, kolinlagring och anpassning till ett förändrat klimat.

Mål för bebyggelse

1. År 2030 har byggnaders energianvändning per areaenhet i genomsnitt minskat med 30 procent, och till år 2045 med 45 procent, jämfört med år 2008.
2. År 2030 är byggnader klimatneutrala i ett livscykelperspektiv för nybyggnad och klimatpåverkan vid renovering har minskat.

Klimatomställning

Sektorn bostäder och service står för cirka 40 procent av Sveriges totala energianvändning. Energibehov såväl som klimatpåverkan finns både i byggskedet, under byggnadens driftår och i slutskedet då byggnaden ska rivras och material omhändertas eller avfallshanteras. Den största klimatpåverkan är från tillverkningen av byggmaterial i byggskedet och från utsläpp relaterade till energianvändningen i byggnader²⁴. Det är därför viktigt att kunna göra bedömningar och avvägningar utifrån en livscykelanalys, som tar hänsyn till hela byggnadens livscykel.

Att bygga i trä är en växande trend för att bygga med förnybart material. Förutom att öka användningen av trä vid nyproduktion och renovering av byggnader finns många andra hållbara material. Byggnader bör utformas utifrån att minska åtgången av material och utifrån nyttjande av både återbruk och återanvändning av material. Därtill kan även krav ställas på till exempel mer miljövänlig betong än traditionellt. Byggnaden kan från början utformas för en låg energianvändning och anpassas för lokal produktion av förnybar energi, vilket minskar klimatpåverkan eller till och med bidrar till klimatnytta under hela byggnadens livslängd.

²⁴ Bygg- och anläggningssektorns färdplan för fossilfri konkurrenskraft

En stor utmaning för energieffektivisering i bebyggelse är det befintliga beståndet. I nybyggnation prioriteras smarta och effektiva lösningar i allt större utsträckning. Men i det befintliga beståndet kan det vara en utmaning att genomföra renoveringar för effektivisering i den takt som krävs. Inom framför allt miljonprogramsområden finns stora byggnadsbestånd med hög energianvändning och takten för renovering i syfte att minska energianvändningen behöver därför öka. De renoveringsprojekt som genomförs behöver dels genomföras med ett större helhetsperspektiv, dels genom att flera hållbara byggmaterial inkluderas.

Bygg- och anläggningssektorns klimatpåverkan har potential att i det närmaste halveras till 2030 med befintlig teknik, men för att nå netto noll utsläpp av växthusgaser behövs teknikskiften och innovationer. För att åstadkomma det krävs nya incitament och styrmedel, nya sätt att driva affärer samt samverkan längs hela värdekedjan.

Byggnader bör också klimatsäkras, alltså byggas och anpassas på ett sätt så att de möter utmaningarna i ett förändrat klimat, parallellt med den minskade klimatpåverkan. Det handlar till exempel om planering av grönytor för att skugga byggnader och hantering av skyfall och mer nederbörd.

Förutom byggnaderna själva måste också infrastruktur och den byggda miljön planeras för att möjliggöra hållbar användning med låg klimatpåverkan. Beroende på utformningen kan både enskilda byggnader och bebyggelsen i stort bidra till ökad biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Det blir ännu viktigare sett till klimatförändringarna och möjliga extremväder. Byggnader kan också bidra med tjänster till energinäten och därigenom underlätta energisystemets omställning. Läs mer om det under insatsområdet *Robust och förnybart energisystem*. Detta arbete kräver utveckling och implementering av teknik samt att det sker samarbeten mellan sektorer.

Förslag till insatser

1. Verka för att livscykelperspektivet används i all nyproduktion 2030. Det vill säga verka för en effektiv energianvändning och minimal klimatpåverkan i både anläggnings-, användnings och avfallshanteringsskedet för en byggnad.

2. Verka för att energi- och klimataspekter ska beaktas tidigt i planeringsprocessen inom fysisk planering, byggnation och renovering.
3. Sprida och implementera goda exempel när det gäller metoder, material, verktyg och teknik som bidrar till god kvalitet, låga livscykelkostnader och låg klimatpåverkan i ett livscykelperspektiv vid byggnation.
4. Basera upphandlingsregler på ett livscykelperspektiv. Utgångspunkten för bedömning av en byggnation eller en infrastruktursatsnings klimatpåverkan bör vara utifrån en livslängd på mellan 100 år eller mer.
5. Öka kunskap och användning av hållbara material med låg klimatpåverkan, såsom träkonstruktioner, återbrukat byggmaterial och material baserat på återanvändning.
6. Verka för att nya och befintliga byggnader bidrar till ett mer robust och flexibelt energisystem genom exempelvis installationer för smart styrning, tillvaratagande av restenergi och delning av energi.

5.5 Klimatneutral produktion och konsumtion

Mål för produktion och konsumtion

1. År 2030 ska individers klimatpåverkan, det vill säga de konsumtionsbaserade utsläppen, ha minskat till i genomsnitt två ton per person i Örebro län.
2. År 2030 har utsläppen av växthusgaser från offentlig livsmedelskonsumtion i Örebro län minskat med 45 procent jämfört med år 2014.
3. År 2030 har avfallsmängderna per person minskat med 30 procent jämfört med år 2010.
4. Materialåtervinningen och insamlat material för återanvändning ökar i länet.

Konsumtionens roll i klimatomställningen

Konsumtionsvanor och livsstil orsakar idag stor klimat- och miljöpåverkan. År 2018 var de konsumtionsbaserade utsläppen i snitt åtta ton per svensk och år. För att nå Parisavtalets mål om max 1,5 graders uppvärmning får utsläppen per person och år vara max ett ton per år 2050.

Regeringen har gett Miljömålsberedningen i uppdrag att inom ramen för det klimatpolitiska ramverket utreda ett mål för de konsumtionsbaserade utsläppen och föreslå en samlad strategi för att minska klimatpåverkan från konsumtion. Beredningen ska också lämna förslag på styrmedel och åtgärder. Arbetet ska vara klart i januari 2022²⁵.

För privatperson som vill följa upp sina konsumtionsbaserade utsläpp finns klimatkalkylatorer som räknar ut klimatpåverkan utifrån svar om levnadsvanor. Fyra av dem kan du hitta på Naturvårdsverkets hemsida ²⁶

För att konsumtionen ska bli mer hållbar behövs en klimatsmart livsstil med större andel återbruk och medvetna val av produkter och tjänster med låg klimatpåverkan.

²⁵ <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/kommittedirektiv/2020/10/dir.-2020110/>

²⁶ <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Luft-och-klimat/Berakna-dina-klimatutslapp/>

Konsumtion är idag ett globalt system med aktörer från alla världens länder. Till följd av detta har självförsörjningen minskat då vi blivit beroende av import av vissa varor och tjänster. Livsmedel är ett exempel på konsumtion där vi idag i stor utsträckning är beroende av import från andra länder.

Resursanvändningen lokalt, nationellt och internationellt spelar stor roll för att klara åtagna energi- och klimatmål. För att öka självförsörjning och resiliens krävs en förflyttning från en fossil och linjär ekonomi till en biobaserad och cirkulär ekonomi. Den biobaserade ekonomin utgår ifrån varor eller tjänster från jordbruk, skog och vatten. Dessa resurser är dock begränsade och vi måste kunna återanvända det material som vi tagit ut från de areella näringarna. Det behövs även en livsstilsförändring genom till exempel minskat svinn, lagning och återbruk, och att vi återvinner eller återanvänder det som producerats. För detta krävs innovationer och nya sätt att förädla biobaserade produkter, såväl som ändrade normer och beteenden.

Med begränsade brukbara ytor är också markanvändningen en viktig fråga. Här bör beaktas hur olika typer av användning kan bidra till klimatpåverkan eller klimatnytta. Det behövs en helhetssyn och ett systemperspektiv för att verka för största samhällsnytta och hållbarhet.

Den biobaserade och cirkulära ekonomin är beroende av ett engagemang från aktörer i hela kretsloppet. Om en produkt ska kunna återanvändas kan en ny sorts design på produkten behövas i ett första led. Vi kommer att behöva hitta nya digitala lösningar och ett nytt logistiskt tänk, såväl som nya modeller kring delningsekonomi och återbruk. Näringsliv och offentlig sektor har starka verktyg att arbeta i denna riktning, främst genom företagens affärsmodell och upphandling. För att hitta nya vägar behövs ökat samarbete mellan offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilsamhälle.

För att möjliggöra nya samverkanssätt behövs gemensamma insatser även på nationell nivå. Bland annat krävs en tydlighet kring vår markanvändning och framförallt vad vår skog kan och bör användas för. Det kan även behövas ”regulatoriska sandlådor”, det vill säga möjlighet att göra undantag från rådande lagar för att testa nya lösningar. Det är viktigt för att möjliggöra utveckling inom området återvinning.

Livsmedelsproduktion i Örebro län

Livsmedelsproduktionskedjan ger betydande utsläpp av klimatgaser och är ett viktigt område att arbeta med för minskad klimatpåverkan.

Örebro län har ett gynnsamt läge för livsmedelsproduktion både ur klimat- och logistiksynpunkt, vilket kan användas för en ökad livsmedelsproduktion och självförsörjandegrad. Dessa förutsättningar kan utnyttjas för att utveckla och effektivisera produktion av klimatsmarta livsmedel som efterfrågas av dagens konsumenter.

Klimatpåverkan från livsmedelskonsumtion

Livsmedelskedjan har påverkan på klimatet med ett stort bidrag från kött och mejeriprodukter. Ungefär en fjärdedel av de mänskligt orsakade klimatutsläppen härstammar från livsmedelskedjor där transportererna endast utgör ungefär sex procent av totalen²⁷.

I odling och djuruppfödning orsakar biologiska processer metan- och lustgasutsläpp från djur, gödsel och odlingsmark. Energiintensiv produktion av mineralgödsel ger också stora klimatutsläpp, såväl som fossilbaserad uppvärmning.

Konsumtionen av livsmedel i Sverige 2018 orsakade utsläpp på ungefär 13 miljoner ton koldioxidekvivalenter, drygt 1 ton koldioxidekvivalenter per person och år. I denna siffra ingår inte utsläpp och upptag från förändrad markanvändning (LULUCF)²⁸.

Livsmedelskedjans utsläpp uppstår inte enbart inom landet, även för det som produceras här. Därför är det bra att utgå från konsumtionen för att se var insatser för minskad klimatpåverkan ger mest effekt. Det är också genom konsumtionen som förändringar har stor potential att ge minskad klimatpåverkan, då konsumtionen styr vad som produceras. Drygt 70 procent av matens klimatpåverkan härstammar från kött, ägg och mejeriprodukter²⁹.

²⁷ Reducing food's environmental impacts through producers and consumers
<https://science.sciencemag.org/content/360/6392/987>

²⁸ <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Klimat-och-luft/Klimat/Tre-satt-att-berakna-klimatpaverkande-utslapp/Konsumtionsbaserade-utslapp-av-vaxthusgaser/>

²⁹ <https://www.slu.se/centrumbildningar-och-projekt/epok-centrum-for-ekologisk-produktion-och-konsumtion/vad-sager-forskningen/klimat/vad-vi-ater-paverkar-klimatet/>

I Sverige åt vi 40 procent mer kött 2018 än 1990. För att klara klimatmålen behöver vi återgå till den köttkonsumtion vi hade 1990 och nötkött som har en i särklass hög klimatpåverkan bör minska mest.

Klimatpåverkan från jordbruk

Jordbrukets utsläpp från de biologiska processerna redovisas i kategorin ”jordbruk” i länets territoriella utsläpp (Figur 1). Utsläpp från energianvändning i arbetsmaskiner, växthus och spannmålstorkar etcetera redovisas inom sektorn ”el och uppvärmning” i diagrammen över länets territoriella klimatgasutsläpp. Utsläppen från länets konsumtion av livsmedel finns därmed inte med i diagrammet, utan det är den regionala produktionen som redovisas³⁰. De territoriella utsläppen från Örebro läns jordbruk var 213 000 ton år 2018.

Eftersom Sveriges jordbruk redan är så pass effektiviserat ger förändringar i konsumtion genom en omlagd kost en större effekt för minskad klimatpåverkan. En minskad andel animaliska livsmedel gör det möjligt att minska klimatpåverkan med 50 procent. Med ett halverat matsvinn kan utsläppen minska med mellan 1 och 10 procent³¹.

Klimatpåverkan från fiske och fiskodling

Diesel används som bränsle i yrkesfiskarnas båtar och koldioxidutsläppen från dieselförbränningen orsakar merparten av klimatpåverkan från vildfångad fisk, sett i ett livscykelperspektiv. För odlad fisk som lax är det foderproduktionen som orsakar störst klimatpåverkan i värdekedjan. Laxen föds upp med ett foder baserat på fisk och jordbruksprodukter i ungefär lika stora mängder. I de fall då långväga kyltransporter eller flyg används kan också transporten spela en betydande roll.

Utsläpp för vanliga matfiskar ligger någonstans i nivå med kyckling och gris. Räkor och kräftor har ett högre klimatavtryck eftersom det krävs mer bränsle vid fisket.

³⁰ <https://www.naturvardsverket.se/upload/sa-mar-miljon/klimat-och-luft/klimat/tre-satt-att-berakna-klimatpaverkande-utslapp/Jordbruksscenarioer-2045.pdf>

³¹ <https://www.slu.se/centrumbildningar-och-projekt/epok-centrum-for-ekologisk-produktion-och-konsumtion/vad-sager-forskningen/klimat/vad-vi-ater-paverkar-klimatet/>

Klimatpåverkan från offentlig konsumtion av livsmedel

Länets kommuner köper in livsmedel till bland annat skola, förskola och äldreomsorg. Klimatpåverkan för inköp kan följas upp. Detta eftersom klimatpåverkan ingår i de kostplaneringsprogram som används i verksamheterna³².

Inom ramen för delmålsuppföljningen för energi- och klimatprogrammet gör Länsstyrelsen i Örebro län och Region Örebro län en uppföljning på den totala klimatpåverkan från den offentliga maten i länet. År 2019 motsvarade klimatgasutsläppen från den offentligt serverade maten ungefär 20 000 ton koldioxidekvivalenter.

Målkonflikter

Ett viktigt mål i den nationella livsmedelsstrategin är att självförsörjandegraden i landet ska öka. Den regionala handlingsplanen för livsmedel i Örebro län kopplar till självförsörjningsmålet och slår fast att livsmedelsproduktionen i länet ska öka. För att den ökade produktionen inte ska ge en ökad klimatpåverkan behöver de livsmedel som produceras till stor del bestå av vegetabiliska proteiner och kolhydrater samt vara klimatsmart framställda.

Det finns värden kopplade till djuruppfödning som är viktiga för andra aspekter än klimatpåverkan. Exempelvis bidrar svenskt naturbeteskött till biologisk mångfald i de marker djuren föds upp i och till att hålla landskapet öppet. Trots den relativt höga klimatpåverkan som svenskt naturbeteskött orsakar är det av stor vikt att en produktion behålls för att säkerställa den biologiska mångfalden. Klimatpåverkan från svenskt naturbeteskött är dessutom lägre än från importerat naturbeteskött.

Kolinlagring i mark vid odling och djuruppfödning är ett diskuterat ämne. Möjligheten att kompensera idisslares utsläpp av metan med kolinlagring i mark vid bete har utretts i ett globalt forskningsprojekt. Forskningen visar dessvärre att metanutsläppen inte helt kan kompenseras med kolinlagring utom i enskilda undantagsfall.³³

³² <https://www.ri.se/sv/berattelser/klimatdatabas-smartare-matkonsumtion>

³³ https://www.slu.se/globalassets/ew/org/centrb/epok/dokument/koroklimat_web.pdf

Förslag till insatser

1. Bevaka och delta i utvecklingen av beräkningsmetod för konsumtionsbaserade utsläpp samt mått på cirkularitet.
2. Verka för att miljöpåverkan från fritidsaktiviteter minskar, exempelvis genom att arbeta med påverkan på beteenden och normer, marknadsföra semester i närområdet, samt verka för hållbara transporter till besöksnäring och kulturevenemang.
3. Stimulera utveckling och produktion av innovativa vegetabiliska proteinkällor som efterfrågas i den växande marknaden för vegetariska produkter. Starta nätverk eller plattformar för erfarenhetsutbyte och kontaktskapande mellan akademi, jordbruk, livsmedelsindustri, näringslivsorganisationer och finansärer för pilotprojekt eller samarbeten.
4. Öka andelen återanvändning och återvinning genom informationsinsatser, tävlingar och prova på-insatser samt kravställning i offentlig upphandling för att verka mot en hundra procentig cirkulär resurshantering år 2040.
5. Planera för kretslopp och en väl fungerande återanvändning, reparation och återvinning i den fysiska planeringen för nya och befintliga områden och stadsdelar.
6. Prioritera upphandling av klimatsmart mat. Mat med låg klimatpåverkan bör efterfrågas och köpas in i större omfattning av offentlig sektor. När livsmedel med låg klimatpåverkan dessutom är närproducerade och ekologiska bör dessa prioriteras vid inköp.

Mål och indikatorer för Örebro län.

Övergripande mål

1. Utsläppen av växthusgaser i Örebro län ska år 2030 vara 60 procent lägre än 2005 års nivåer. Delmål 2025: En minskning med 50 procent.

Indikator: Totala utsläpp av växthusgaser i Örebro län per år (ton koldioxidekvivalenter per år). Källa: Utsläppsstatistik från Länsstyrelsernas samverkan i miljömålsuppföljningen.

2. Energianvändningen i Örebro län ska år 2030 bestå av minst 80 procent förnybar energi. Delmål 2025: minst 75 procent förnybar energi.

Indikator: Andel förnybar respektive icke förnybar energi av energianvändningen i Örebro län. Källa: SCB.

3. Energianvändningen i Örebro län ska år 2030 vara 50 procent effektivare jämfört med 2005. Delmål 2025: En minskning med 45 procent.

Indikator: Total slutanvändning av energi per bruttoregionalproduktenhet i fasta priser och år (MWh/miljoner kronor, normalårskorrigerad energiåtgång i 2010 års fasta värden). Källa: SCB.

Fossilfria resor och transporter

1. År 2030 är transporterna i Örebro län fossiloberoende.

Indikator: Utsläpp av växthusgaser från transportsektorn och arbetsmaskiner, ton koldioxidekvivalenter. Källa: SMED.

Energianvändningen i transportsektorn, ton koldioxidekvivalenter. Källa: Trafikanalys (TRAFA).

2. Andel förnybara drivmedel i Örebro län ökar.

Indikator: Andel försålda förnybara drivmedel av total mängd försålda drivmedel i Örebro län. Källa: SCB.

3. Andelen hållbara resor ökar i länet.

Indikator: Resvaneundersökning. Källa: Trafikanalys (TRAFA).

Robust och förnybart energisystem

1. Ökad förnybar elproduktion i Örebro län.

Indikator: Förnybar elproduktion i Örebro län (MWh), SCB.

2. År 2030 är den installerade solcellseffekten i Örebro län 250 MW, jämfört med dagens nivå på 18 MW.

Indikator: Nätanslutna solcellsanläggningar, installerad effekt (MW). Källa: Energimyndigheten.

3. Aktuella planeringsunderlag för vindkraft finns i samtliga kommuner i länet.

Indikator: Information samlas in via Länsstyrelsen i Örebro län.

4. Den årliga biogasproduktionen i Örebro län ökar.

Indikator: Statistik från Biogasportalen.se över biogas i Örebro län.

Klimatneutrala och energieffektiva företag

1. År 2030 har energiintensiteten³⁴ i industrin i Örebro län minskat med 50 procent jämfört med 2008.

Indikator: Energiintensitet: Energiåtgång per förädlingsvärde (kWh/mnkr), SCB.

2. År 2030 har alla företag i Örebro län ett strategiskt arbete för klimat- och energiomställningen.

Indikator: Undersökande uppföljning.

3. År 2025 har företagen som är med i Klimatrådet i Örebro län i någon del av verksamheten ökat sin cirkulära användning av resurser eller restvärme.

Indikator: Uppföljning via arbete med Klimatrådet.

Effektiv och klimatneutral bebyggelse

1. År 2030 har byggnaders energianvändning per areaenhet i genomsnitt minskat med 30 procent, och till år 2045 med 45 procent, jämfört med år 2008.

Indikator: Total temperaturkorrigerad energianvändning i byggnader per uppvärmd areaenhet (kWh/m²). Källa: SCB

2. År 2030 är byggnader klimatneutrala i ett livscykelperspektiv för nybyggnad och klimatpåverkan vid renovering har minskat.

Indikator: Klimatpåverkan från användning av material och produkter mäts genom enkätuppföljning av upphandlingskrav i offentliga fastighetsföretag eller andra möjliga sätt att följa livscykelpåverkan.

Klimatneutral produktion och konsumtion

1. År 2030 ska individers klimatpåverkan i Örebro län inklusive konsumtionsbaserat utsläpp minskat till två ton per person i genomsnitt.

Indikator: Kommande konsumtionsbaserade statistikuppföljningar.

2. År 2030 har utsläppen av växthusgaser från offentlig livsmedelskonsumtion i Örebro län minskat med 45 procent jämfört med 2014.

Indikator: Utsläpp från offentlig livsmedelskonsumtion, statistik från upphandlingsverksamheter i Region Örebro län och länets kommuner.

3. År 2030 har avfallsmängderna per person minskat med 30 procent från år 2010.

Indikator: Avfallsstatistik från Avfall Sverige.

4. Materialåtervinningen i länet ska öka och insamlat material för återanvändning ska öka.

Indikator: Återvinningsstatistik från Avfall Sverige.

Miljöpartiet de Gröna i Region Örebro Län

Tilläggsyrkande angående förslag till energi och klimatprogram för Regionen på möte med Regionstyrelsen den 31a Augusti 2021

Förvärrad situation

Miljöpartiet yrkade bifall till förslaget energi- och klimatprogram för regionen vid tidigare behandling i regionstyrelse och regionfullmäktige. Tyvärr stoppades antagandet av Moderater, Liberaler och SD med önskemål om mer kärnkraft som ligger helt utanför regionens mandat. Dessutom utan att ange var i regionen dessa kraftverk skall placeras eller var slutförvaring skall ske.

Det enda som hänt sedan behandlingen i regionfullmäktige är att situationen nu ser värre ut sedan FNs klimatpanel (IPCC) kom med en ny delrapport i Augusti. Den omfattande dokumentationen i rapporten kan sammanfattas väldigt grovt i fem huvudpunkter.

1. Läget är mycket allvarligt och vi kommer att uppleva stora klimatförändringar.
2. Vi riskerar att passera 1,5-gradersmålet inom 10-20 år.
3. Människans utsläpp av fossila gaser är huvudorsaken som driver på extremvädret.
4. Vi närmar oss tröskeleffekter med större risker och oåterkalleliga effekter. Det kan förstärka klimatförändringarna ytterligare.
5. Kraftiga, snabba utsläppsminskningar behövs nu för att minimera temperaturökningen och är avgörande för miljön, biologisk mångfald, liv på jorden och luftkvaliteten.

IPCC konstaterar i sin klimatrapport att vi nu har nått aldrig tidigare skådade nivåer av koldioxidkoncentration och att temperaturökningen, havsnivåhöjningen och isavsmältningen från glaciärer och polerna under de senaste decennierna har skett i en ojämförbart snabb takt, vilket intensifieras ytterligare de senaste åren.

Varje ton av människans fossila växthusgasutsläpp, som koldioxid och metan, fastställs påverka temperaturen i högre utsträckning. Det sker i ett nästintill linjärt förhållande mellan växthusgaskoncentrationen i atmosfären och dess inverkan på den globala medeltemperaturhöjningen. Detta förhållande mellan utsläpp och temperaturpåverkan kallas "klimatkänslighet" och konstateras nu ligga på runt 3 grader.

Detta ställer ännu större krav på att regionen som organisation snabbar på sitt interna arbete med frågan och att det länsövergripande arbetet - utifrån programmets intentioner - kommer igång. Fakta från den nya sammanställningen från IPCC leder till frågan om ambitionen är för låg i förslaget till program men istället för att älta detta så vill Miljöpartiet ha handling och yrkar därför bifall till förslaget men lägger också två tilläggsyrkanden.

att regionstyrelsen lägger ett förslag till fullmäktige om tillsättandet av en klimat och hållbarhetsnämnd som får i uppdrag att fokusera på det interna arbetet för att uppnå regionens målsättningar i energi och klimatarbetet.

att regionstyrelsen beslutar om att upprätta en koldioxidbudget för att sätta ökat tryck i arbetet.

Många andra kommuner och regioner har beslutat om liknande åtgärder och vi kan inte förstå varför vår region inte skulle klara av den uppgiften.

Om det anses omöjligt att inrätta en enskild nämnd med ovanstående funktion skulle regionstyrelsen kunna inrätta ett särskilt utskott för att följa upp frågorna.

För miljöpartiet

Mats Gunnarsson

Reservation ang Energi- och klimatprogram för Örebro län 2021-2025.

Vi reserverar oss mot Regionstyrelsens beslut att anta Energi och klimatprogram. Sverige och länet står inför en mycket stor utmaning att kraftigt minska utsläppen av koldioxid och andra växthusgaser samtidigt som behovet av el ökar dramatiskt. Mycket mer el kommer att behövas för att driva stora delar av fordonsflottan samtidigt som stora industriprojekt planeras som kommer att kräva kraftigt utökad elproduktion.

Dessa faktorer talar alla för behovet av att fortsätta utnyttja de koldioxidfria kraftslagen vattenkraft och kärnkraft i Sverige så mycket som möjligt. Det är då fel att tex riva ut småskalig vattenkraft och förtids-stänga kärnkraftverk.

Den kraftiga utbyggnaden av vindkraft kommer dessutom att ställa mycket stora krav på både balanskraft och effektreserver, där vattenkraften har unika förutsättningar i det korta och medellånga perspektivet.

Enligt vår uppfattning bör förslaget till Energi- och klimatprogram revideras och kompletteras med ovanstående faktorer innan det kan antas. Förslaget borde därför återremitterats.

För Moderaterna och Liberalerna

Ola Karlsson (M)

Sebastian Cehlin (M)

Willhelm Sundman (L)

23

Besvarande av motion från
Anneli Mylly (V) och Maria
Odheim Nielsen (V) om att
bevara akutsjukhuset i
Lindesberg
20RS2337

Tjänsteställe, handläggare
Ärende- och beredningsgruppen Hälso- och
sjukvårdsförvaltningen, Ted Rylander

Sammanträdesdatum
2021-10-05

FöredragningsPM
Dnr: 20RS2337

Organ
Regionfullmäktige

Besvarande av motion från Anneli Mylly (V) och Maria Odheim Nielsen (V) om att bevara akutsjukhuset i Lindesberg

Förslag till beslut

Regionfullmäktige beslutar

att motionen ska avslås.

Sammanfattning

En motion har inkommit från Anneli Mylly (V) och Maria Odheim Nielsen (V) till Region Örebro län 24 februari 2020 om att akutsjukhuset i Lindesberg måste bevaras, att en nära och jämlik vård innebär tre akutsjukhus och att det tas fram ett förslag på hur vi kan ha kirurg/ortopedakuten i Lindesberg öppen året runt 24 timmar om dygnet. Förslag till beslut är att avslå motionen.

I förslaget till svar poängteras att Lindesbergs lasarett är ett av tre ben i regionens sjukhusvård, akutmottagningen på Lindesbergs lasarett ska även fortsättningsvis vara öppen dygnet runt och primärjouren där kommer inte försvinna. Den dominerande mängden patienter som kommer till akutmottagningen i Lindesberg nattetid tas om hand av medicinjouren och denna kommer vara oförändrad. En särskild uppföljning av förändrade jourlinjer på Lindesbergs lasarett är gjord och har presenterats på hälso- och sjukvårdsnämndens sammanträde 10 juni 2021.

Beredning

Hälso- och sjukvårdsnämnden behandlade ärendet den 10 juni 2021.

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige besluta att motionen ska avslås.

Tjänsteställe, handläggare
Ärende- och beredningsgruppen Hälso- och
sjukvårdsförvaltningen, Ted Rylander

Sammanträdesdatum
2021-08-31

FöredragningsPM
Dnr: 20RS2337

Yrkanden

Willhelm Sundman (L), Sebastian Cehlin (M), Monika Aune (MP), Behcet Barsom (KD), Charlotte Edberger (C) och Karin Sundin (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Maria Odheim Nielsen (V) yrkar bifall till motionen.

Elin Jensen (SD) yrkar bifall till motionen samt lämnar ett särskilt yttrande, bilaga §62:1.

Propositionsordning

Ordföranden ställer de två förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Reservationer

Maria Odheim Nielsen (V), Elin Jensen (SD), Gunilla Fredriksson (SD) reserverar sig mot nämndens beslut till förmån för motionen.

Regionstyrelsen behandlade ärendet den 31 augusti 2021.

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta att motionen ska avslås.

Yrkanden

Jihad Menhem (V), Elin Jensen (SD), yrkar bifall till motionen.

Ola Karlsson (M) yrkar bifall till förvaltningens förslag och lämnar ett särskilt yttrande, bilaga § 207:1.

Willhelm Sundman (L) yrkar bifall till förvaltningens förslag och lämnar ett särskilt yttrande, bilaga § 207:2.

Behcet Barsom (KD) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer de båda förslagen mot varandra och finner att regionstyrelsen beslutar enligt förvaltningens förslag.

Reservationer

Jihad Menhem (V), Elin Jensen (SD) och Patrik Nyström (SD) reserverar sig mot styrelsens beslut till förmån för motionen.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Beslutet saknar konsekvenser i dessa avseenden.

Tjänsteställe, handläggare
Ärende- och beredningsgruppen Hälso- och
sjukvårdsförvaltningen, Ted Rylander

Sammanträdesdatum
2021-08-31

FöredragningsPM
Dnr: 20RS2337

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet saknar ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM regionfullmäktige 2021-10-05
Svar på motionen
Motionen

Skickas till:

Sammanträdesdatum Beteckning
2021-06-10 Dnr: 20RS2337

Anneli Mylly (V), Maria Odheim Nielsen (V)

Svar på motion från Anneli Mylly och Maria Odheim Nielsen (V) om att bevara akutsjukhuset i Lindesberg

Anneli Mylly och Maria Odheim Nielsen (V) har i en motion till Region Örebro län den 24 februari 2020 lyft frågan om att bevara akutsjukhuset i Lindesberg.

Motionären påtalar att en nära och jämlik vård innebär tre akutsjukhus som ska vara öppna dygnet runt alla dagar om året med kompetenser inom områdena medicin, ortopedi, röntgen, intensivvård, narkos, kirurgi och operation.

Regionfullmäktige föreslås i motionen besluta

- att Region Örebro län tar fram ett förslag på hur vi kan ha kirurg/ortopedakuten i Lindesberg öppen året runt 24 timmar om dygnet.

Hälso- och sjukvårdsnämnden framför med anledning av motionen följande:

Lindesbergs lasarett är ett av tre ben i regionens sjukhusvård. Det måste poängteras att akutmottagningen på Lindesbergs lasarett även fortsättningsvis ska vara öppen dygnet runt och att primärjouren där inte kommer att försvinna. Den dominerande mängden patienter som kommer till akutmottagningen i Lindesberg nattetid tas om hand av medicinjouren och denna kommer vara oförändrad. En särskild uppföljning av förändrade jourlinjer på Lindesbergs lasarett är gjord och har presenterats på hälso- och sjukvårdsnämndens sammanträde 10 juni 2021.

Regionens sjukhusvård bygger på ett samarbete mellan våra egna tre sjukhus, Capio läkargruppen och sjukhus utanför länet. Det senare främst inom områden där regionen saknar egen högspecialiserad kompetens. Sjukhus är den mest resurskrävande strukturen i systemet, inte minst för att det krävs verksamhet dygnet runt. En god och nära vård för regionens alla invånare förutsätter ett helhetsperspektiv och en nivåstrukturerad effektivisering. Sjukhusets resurser ska endast användas för sådan vård som måste ske på sjukhus. En blick framåt ger en tydlig bild av en ökad befolkning och en parallell brist på både personella och ekonomiska resurser. Sjukvården måste bygga på en rationell arbetsfördelning för att knappa resurser ska

räcka till bästa möjliga och jämlika vård för hela länets befolkning. Alla sjukhus kan därför inte göra allt.

För patienter med internmedicinska vårdbehov, såsom multisjuka äldre, som inte ställer krav på hög specialisering, är det en fördel med korta geografiska avstånd. Såväl akut som elektiv sjukhusvård blir centrala delar i framtidens nära vård. En god tillgänglighet måste dock gå hand i hand med en hög kvalitet vilket kan säkras genom tillräckligt stora volymer dagtid.

Lindesbergs lasarets roll och funktion har stärkts genom mer arbetad dagtid för personalen och mer planerad specialistvård. En regional koncentration av vissa kirurgiska verksamheter nattetid ökar patientsäkerheten, säkerställer hög kvalitet i berörd vård samt effektiviserar användningen av skattemedel.

Långsiktigt är detta det bästa sättet att säkra Lindesbergs lasarets framtid som det nära sjukhuset i norra delen av länet och som del av hela länets sjukhusverksamhet. En regional akutverksamhet måste fortlöpande organiseras på bästa, mest patientsäkra och mest resurseffektiva sätt för regionens alla invånare.

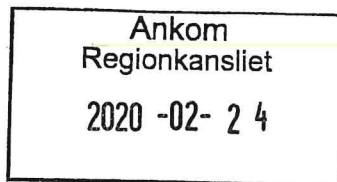
Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige att avslå motionen.

Karin Sundin
Ordförande
Hälso- och sjukvårdsnämnden

Jonas Claesson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Vänsterpartiet

2020-02-21

Motion till regionfullmäktige – Region Örebro län

Bevara Akutsjukhuset i Lindesberg

Hälso- och sjukvårdens utveckling får inte utformas i slutna rum utan måste ske i ett brett demokratiskt samtal i takt med samhället.

De demokratiskt valda politikerna har en nyckelroll i utvecklingen för att ha förankring mellan befolkningens prioriteringar och de vägval som görs inom hälso- och sjukvården.

Vi ska ha en nära och jämlik vård i länet. Vi ska ha tre akutsjukhus som ska vara öppet dygnet runt alla dagar om året med akutkirurgi på samtliga sjukhus.

På Lindesbergs lasarett har man nu stängt ner akutkirurgin mellan 21 – 07. Konsekvenserna är oerhört mycket större än beslutsunderlaget ger sken av. Det handlar inte om 26 akuta kirurgiska ingrepp, det rör under 2019 om närmare 200 kirurgiska ingrepp, knappt 400 ambulanstransporter, samt 1200 akuta besök.

Akutsjukhuset i Lindesberg kommer inte längre fylla funktionen som akutsjukhus. Redan nu ser man ett ökat antal egna uppsägningar – man väljer bort regionen som arbetsgivare med anledning av den osäkra tillvaron. Den katastrofmedicinska beredskapen urholkas mot civilsamhället, våra medborgare och företag.

Regionen behöver behålla nuvarande kompetenser på akutsjukhuset i Lindesberg nämligen medicin, ortopedi, röntgen, intensivvård, narkos, kirurgi och operation.

Med anledning av detta föreslår vi att regionfullmäktige beslutar:

att Region Örebro län tar fram ett förslag på hur vi kan ha kirurg/ortopedakuten i Lindesberg öppen året runt 24 timmar om dygnet.

För Vänsterpartiet i Region Örebro län

Anneli Mylly (V)

Maria Odheim Nielsen (V)

Särskilt yttrande ang besvarande av motion om att bevara akutsjukhuset i Lindesberg

Vi väljer att yrka bifall på avslagsyrkandet från regionstyrelsen då motionen är skriven på ett sådant skarpt sätt vilket kan hindra akutmottagningen att styra över sin egen verksamhet.

För oss är det viktigt att akutmottagningen i Lindesberg är öppen dygnet runt alla dagar om året för att mottagningen ska ha möjlighet att hjälpa patienter som är i akut behov av vård.

Vi har därför i Hälso- och sjukvårdsnämnden lagt förslag för att säkra att akutmottagningen i Lindesberg kan ta emot fler patienter dygnet runt. Vi har bl.a. lagt förslag om att:

att ge hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att skyndsamt säkerställa att patienter med enklare åkommor, exempelvis om man behöver få sina sår sydda, blåsor tömda eller enklare frakturer åtgärdade, kan få vård vid Lindesbergs lasarett under dygnets alla timmar.

att ge hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att utreda möjligheten att stärka akutmottagningen på Lindesberg lasarett genom bemanning med akutläkare.

Tyvärr har dessa våra förslag avslagits av en majoritet i nämnden. Vi kommer att fortsätta lägga förslag för att få en väl fungerande akutmottagning i Lindesberg som är öppen dygnet runt, året runt.

För Moderaterna

Ola Karlsson

Oskar Svärd

Särskilt yttrande ärende 20

Besvarande av motion från Anneli Mylly (V) och Maria Odheim Nielsen (V) om att bevara akutsjukhuset i Lindesberg

Liberalerna väljer att yrka bifall på avslagsyrkandet från regionstyrelsen då motionen är skriven på ett sådant skarpt sätt vilket kan hindra akutmottagningen att styra över sin egen verksamhet.

Det är viktigt att akutmottagningen är öppen dygnet runt alla dagar om året för att mottagningen ska ha möjlighet att hjälpa patienter som är i akut behov av vård. Akutkirurgiska och ortopediska ingrepp ska vara en del av mottagningens verksamhet. Däremot kan det finnas tillfällen då en primärjour behöver ha stängt under vissa perioder. Det kan gälla semester, helgdagar eller andra situationer där de patienter som skulle fått sin vård på Lindesberg kan omlokaliseras till regionens övriga mottagningar. Den flexibiliteten i planeringsarbetet är något vi vill att verksamhetschef och personal ska ha fortsatt möjlighet till.

Som motionen är skriven skulle denna möjlighet för personalen på akutmottagning att själva planera sin verksamhet kraftigt begränsas om primärjouren i kirurgi/ortopedi aldrig får vara stängd. Liberalerna sympatiserar med intentionen i motionen och vill återöppna primärjouren i kirurgi och ortopedi men på grund av den skarpa skrivelsen kan vi inte bifalla förslaget så som det ser ut nu.

Willhelm Sundman (L)

24

Besvarande av motion från
Mats Gunnarsson (MP),
Fredrik Persson (MP) och
Monika Aune (MP) om att
starta tågtrafik till Nora utan
att bygga elledning

20RS9000

Tjänsteställe, handläggare
Allmän och strategisk Kollektivtrafik, Sofie
Östlund

Sammanträdesdatum
2021-10-05

FöredragningsPM
Dnr: 20RS9000

Organ
Regionfullmäktige

Besvarande av motion från Mats Gunnarsson (MP), Fredrik Persson (MP) och Monika Aune (MP) om att starta tågtrafik till Nora utan att bygga elledningar

Förslag till beslut

Regionfullmäktige beslutar

att motionen avslås.

Sammanfattning

Mats Gunnarsson (MP), Fredrik Persson (MP) och Monika Aune (MP) inkom den 2020-09-01 med motionen ”Starta tågtrafik till Nora utan att bygga elledningar”. Motionärerna föreslår att Region Örebro län ska följa Västtrafiks exempel med vätgas som bränsle på oelektrifierad järnväg och undersöka möjligheterna till att använda vätgas som drivmedel på Norabanan. Motionärerna menar då att det skulle vara möjligt att få igång tågtrafik till Nora eftersom det skulle bli betydligt billigare när kostnaden för elektrifiering av Norabanan tas bort.

Frågan om tågtrafikering till Nora har varit under diskussion länge. Nora kommun, Örebro kommun och Region Örebro län beställde under våren 2018 en utredning som skulle klargöra vilka infrastrukturåtgärder som krävs för att kunna trafikera banan med persontåg, hur ett driftupplägg med tåg skulle kunna vara samt kostnader för både åtgärder och drift. Under hösten 2018 presenterade ÅF rapporten Infrastrukturåtgärder vid trafikering med persontåg mellan Nora och Örebro, dnr: 18RS6456. Nora kommun, Örebro kommun och Region Örebro län valde att inte driva frågan vidare i nuläget mot bakgrund av att kostnaden beräknades bli för hög i relation till nyttan som persontågstrafikeringen skulle innebära.

Sammanfattningsvis innebär det att elektrifieringskostnaden är en begränsad del av kostnaden och att det finns andra kostnader förenade med

Tjänsteställe, handläggare
Allmän och strategisk Kollektivtrafik, Sofie
Östlund

Sammanträdesdatum
2021-10-05

FöredragningsPM
Dnr: 20RS9000

vätgasalternativet som innebär att det inte blir någon egentlig besparing att inte elektrifiera Norabanan. Region Örebro län fortsätter bevaka och driva frågor om hållbara drivmedel som till exempel vätgas.

Beredning

Samhällsbyggnadsnämnden har vid sitt sammanträde den 2 september 2021 behandlat ärendet.

Samhällsbyggnadsnämnden föreslår regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige besluta att motionen ska avslås.

Yrkanden

Helena Bosved (MP) yrkar bifall till motionen.

Nina Höijer (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Oskar Svärd (M) och Arne Kumm (M) deltar inte i beslutet.

Propositionsordning

Ordföranden ställer de båda förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Reservationer

Helena Bosved (MP) reserverar sig mot nämndens beslut till förmån för motionen.

Regionstyrelsen behandlade ärendet den 21 september 2021.

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta att avslå motionen.

Yrkanden

Mats Gunnarsson (MP), Elin Jensen (SD) och Jihad Menhem (V) yrkar bifall till motionen.

Andreas Svahn (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer de båda förslagen mot varandra och finner att styrelsen beslutar enligt förvaltningens förslag.

Reservationer

Mats Gunnarsson (MP), Jihad Menhem (V), Elin Jensen (SD) och Patrik Nyström (SD) reserverar sig mot styrelsens beslut till förmån för motionen.

Tjänsteställe, handläggare
Allmän och strategisk Kollektivtrafik, Sofie
Östlund

Sammanträdesdatum
2021-10-05

FöredragningsPM
Dnr: 20RS9000

Bedömning

Hänvisning till bifogat svar.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Inga konsekvenser.

Ekonomiska konsekvenser

Inga konsekvenser.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM regionfullmäktige 2021-10-05

Svar

Motionen

Skickas till:

Sammanträdesdatum Beteckning
2021-09-02 Dnr: 20RS9000

Fredrik Persson, Monika Aune och Mats
Gunnarsson (MP)

Svar på motion från Mats Gunnarsson (MP), Fredrik Persson (MP) och Monika Aune (MP) om att starta tågtrafik till Nora utan att bygga elledningar

Mats Gunnarsson (MP), Fredrik Persson (MP) och Monika Aune (MP) föreslår i en motion att Region Örebro län ska följa Västtrafiks exempel och undersöka möjligheterna till att använda vätgas som drivmedel på Norabanan. Motionärerna menar då att det skulle vara möjligt att få igång tågtrafik till Nora eftersom det skulle bli betydligt billigare när kostnaden för elektrifiering av Norabanan tas bort.

Västtrafik har sedan en tid utrett om vätgas skulle vara ett möjligt alternativ för tågen på Kinnekullebanan som inte är elektrifierad. Satsningar på vätgas sker nu på bred front speciellt inom EU. Detta eftersom vätgasen anses spela en viktig roll för hållbara transporter, som lagringsmedium av förnybart producerad el samt i industrins omställning. För vätgasens positiva effekt behöver dock produktionen vara hållbara, medan den största andelen idag har fossilt ursprung. Region Örebro län följer därför utvecklingen av vätgasarbetet som en del i arbetet av att ständigt omvärldsbevaka utvecklingen av miljövänliga bränslen. Inga specifika insatser kopplat till vätgas finns idag inom Region Örebro län men en förstudie har gjorts kopplat till läge för en vätgasmack i Örebro, *Förstudie om hur en första vätgasmack i Örebro kan bli av*. I Region Örebro län finns intresse för vätgas där bland annat Ovako, med företag i Hällefors, arbetar för ståluppvärmning med fossilfri vätgas och de står även bakom *Vätgasstrategin* som tagits fram genom Fossilfritt Sverige. Vätgas undersöks också som ett hållbart bränsle för flyget.

Frågan om tågtrafikering till Nora har varit under diskussion länge. Det har tagits fram många utredningar om Norabanan genom åren. Den senaste utredningen beställdes under våren 2018 av Nora kommun, Örebro kommun och Region Örebro

län. I utredningen klargörs vilka infrastrukturåtgärder som krävs för att kunna trafikera banan med persontåg, hur ett driftupplägg med tåg skulle kunna vara samt kostnader för både åtgärder och drift. Under hösten 2018 presenterade ÅF rapporten *Infrastrukturåtgärder vid trafikering med persontåg mellan Nora och Örebro*, dnr: 18RS6456. Nora kommun, Örebro kommun och Region Örebro län valde att inte driva frågan vidare i nuläget mot bakgrund av att kostnaden beräknades bli för hög i relation till nyttan som persontågstrafikeringen skulle innebära.

En fullständig upprustning av Norabanan inklusive elektrifiering uppgår till 462 miljoner kronor. Kostnaden för att elektrifiera banan uppgår till 49 miljoner kronor. Den största kostnaden är för elanläggning på Norabanan mellan Nora och Ervalla (47,6 miljoner kronor) och en mindre kostnad för elanläggning i Ervalla för anslutning till Godsstråket genom Bergslagen (0,4 miljoner kronor) och för Hovsta station (1,3 miljoner kronor). Elektrifieringskostnaden uppgår således till 10 procent av den totala kostnaden för upprustning av banan.

De finns en fördel om de fordon som ska trafikera banan mellan Nora och Örebro är av likadan fordonstyp som trafikerar andra delar av tågssystemet. Risken finns att kostnaden som sparas på att inte elektrifiera banan äts upp av extrakostnader för fler fordon som krävs för att kunna upprätthålla en tillförlitlig persontrafik. Skulle fordonen vara av samma typ som i övrigt tågssystem blir inte kostnaden för extra fordon lika hög.

För att kunna bedriva tågtrafik mellan Nora och Örebro krävs det att tillräckligt många väljer det resealternativet för att det ska kunna vara samhällsekonomiskt försvarbart att finansiera. Utredningen visar att ett resandeutbyte från Hovsta är viktigt för att få till en vettig samhällsekonomi för trafiken. Det finns flera olika stationslösningar för Hovsta framtagna och samtliga innebär relativt stora och kostsamma infrastrukturåtgärder.

Sammanfattningsvis innebär det att elektrifieringskostnaden är en begränsad del av kostnaden och att det finns andra kostnader förenade med vätagalternativet som innebär att det inte blir någon egentlig besparing att inte elektrifiera Norabanan.

Samhällsbyggnadsnämnden föreslår regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige besluta att motionen avslås.

För Region Örebro län

Nina Höijer
Ordförande i samhällsbyggnadsnämnden

TILL REGIONFULLMÄKTIGE I REGION ÖREBRO

Motion

2020-09-01

Starta tågtrafik till/från Nora utan att bygga elledningar

Örebro Universitet är säkert en av flera viktiga anledningar att Västtrafik bedriver tågtrafik i samverkan med vår regionaltrafik, till och från vårt län flera gånger per dag. Förbindelsen som utgår ifrån Kinnekullebanan vidgar arbetsmarknaden och hjälper vårt län att knyta ihop södra länsdelen från Laxå via Hallsberg-Kumla till Örebro och ger oss möjlighet att resa till delar av norra Västergötland utan byten. Det gynnar också besöksnäringen i de båda regionerna.

De flesta kommunhuvudorterna och majoriteten av befolkningen i länet har idag tillgång till tågtrafik men det finns fortfarande vita fläckar och Nora är en av dem. Vi vet att tågtrafik sänker restiden och ökar attraktionskraften för att åka kollektivt. Om fler väljer det alternativet minskar dessutom en del av bil och busstrafiken på Örebros gator. I tider av bostadsbrist på flera håll så blir området runt Nora också mer intressant.

Kinnekullebanan är för närvarande inte elektrifierad och tågen har länge drivits på diesel men Västtrafik har precis som oss målsättningen att kollektivtrafiken skall vara fossilfri. Efter att ha studerat flera olika alternativa drivmedel har de mest intressanta lösningarna visat sig vara vätgas eller flytanden biodrivmedel. Bägge två alternativen skulle göra det möjligt att köra tågfordonen vidare upp till Nora på den befintliga banvallen, utan att elektrifiera banan.

Varför vätgas?

Mariestads kommun som är en av knutpunkterna på Kinnekullebanan har valt att satsa hårt på vätgas och har idag egen produktion via en solcellsanläggning. EU-kommissionen har också valt att satsa stort på vätgas som en energibärare för framtiden och stöttar Mariestads satsning. Drift av fordon blir på så sätt elektrifierade men med vätgas som energilager istället för batterier. I nuläget förs mycket debatt om problem vid toppar i effektbehoven på elnätet och det varierande elpriserna då den intermitenta elproduktionen ökar (vind och solkraft varierar mycket dag per dag och timme per timma). Behovet av att lagra energi växer därför och fokus har hamnat på nya former av batterier samt vätgas. Fördelen med vätgasen är att den inte kräver en mängd metaller som batterier gör i dagsläget. Den enda restprodukten/avfallet vid omvandling till el från vätgas är vatten. Vilket i sin tur skapar goda

förutsättningar för lokal produktion av vätgas med fossilfria metoder. Vätgas kan också utvinnas ut Biogas där vi idag redan har två produktionsanläggningar i länet.

Inlandsbanan är idag den längsta tågbanan i Sverige som saknar elektrifiering. De undersöker också möjligheten att ställa om till vätgas för att bli fossilfria. Liknande utveckling pågår också i Tyskland och UK där betydligt större delar av järnvägsnätet saknar elektrifiering.

Vätgas i övriga sammanhang

De största fordonstillverkarna i världen satsar fortfarande stora summor på forskning kring vätgas som kan tankas på ungefär samma tidsrymd som en bil med konventionella flytande drivmedel. Räckvidden blir också liknande. För tunga fordon som långtradare tillkommer också fördelen av att slippa dras med tunga batterier vid längre sträckor. Även inom flygindustrin har intresse visats för vätgaslösningar och inom metallindustrin läggs idag det största hoppet för fossilfri produktion på vätgas istället för kol som bränsle i processerna.

Miljöpartiet de gröna Region Örebro län föreslår fullmäktige besluta

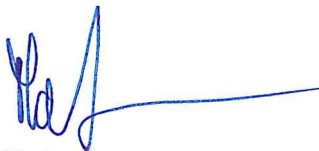
att Regionen snarast inleder dialog med västra götalandregionen för att undersöka möjligheterna till samverkan kring en vätgaslösning för tågtrafik Nora-Örebro.

att ge regionledningen i uppdrag att undersöka möjligheten att erhålla EU-medel för att medfinansiera en sådan satsning.

att regionledningen anstränger sig för att också ge vägtrafik och industri bättre tillgång till vätgasinfrastruktur i länet.

att samtal tas upp med Örebro och Nora kommun om en framtida struktur för vätgasförsörjning.

Miljöpartiet de gröna Region Örebro län

Mats Gunnarsson

Fredrik Persson

Monika Aune

25

Besvarande av motion från
Anneli Mylly (V) om en väg
in för barn och unga med
psykisk ohälsa

20RS9186

Tjänsteställe, handläggare
Ärende- och beredningsgruppen Hälso- och
sjukvårdsförvaltningen, Gabriel Stenström

Sammanträdesdatum
2021-10-05

FöredragningsPM
Dnr: 20RS9186

Organ
Regionfullmäktige

Besvarande av motion från Anneli Mylly (V) om en väg in för barn och unga med psykisk ohälsa

Förslag till beslut

Regionfullmäktige beslutar

att motionen ska anses besvarad.

Sammanfattning

I en motion föreslår Anneli Mylly (V) att Region Örebro län skapar ”En väg in”, ett telefonnummer att ringa när barn och unga med psykisk ohälsa behöver hjälp.

I förslaget till svar skriver hälso- och sjukvårdsnämnden att nämnden delar motionärens uppfattning om att det behöver bli enklare för barn och unga att få hjälp mot psykisk ohälsa. Efter en budgetförstärkning med 15 miljoner i regionfullmäktiges verksamhetsplan för 2021 arbetar nu primärvården och barn- och ungdomspsykiatrien tillsammans för att förstärka första linjens psykiatri och bygga upp en gemensam ingång – ”En väg in” – som i mycket stor utsträckning kommer fungera på det sätt som beskrivs i motionen.

Beredning

Beredning för närsjukvård behandlade ärendet den 5 maj 2021.

Beredning för närsjukvård föreslår hälso- och sjukvårdsnämnden föreslå regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige besluta att motionen ska anses besvarad.

Beredning för psykiatri, habilitering och hjälpmedel behandlade ärendet den 25 maj 2021.

Beredning för psykiatri, habilitering och hjälpmedel föreslår hälso- och sjukvårdsnämnden föreslå regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige att motionen ska anses besvarad.

Tjänsteställe, handläggare
Ärende- och beredningsgruppen Hälso- och
sjukvårdsförvaltningen, Gabriel Stenström

Sammanträdesdatum
2021-10-05

FöredragningsPM
Dnr: 20RS9186

Yrkanden

Kristian Berglund (M), Lennart Carlsson (M) och Inger Högström-Westerling (M) och Pia Frohman (MP) yrkar bifall till motionen.

Propositionsordning

Ordföranden ställer de båda förslagen mot varandra och finner att beredningen beslutar enligt förvaltningens förslag

Reservationer

Kristian Berglund (M), Lennart Carlsson (M), Inger Högström-Westerling (M) och Pia Frohman (MP) reserverar sig mot beslutet till förmån för motionen.

Hälso- och sjukvårdsnämnden behandlade ärendet den 10 juni 2021.

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige att motionen ska anses besvarad.

Yrkanden

Karin Sundin (S), Carina Dahl (S), Gunnel Kask (S), Charlotte Edberger (C), Gunilla Fredriksson (SD) och Elin Jensen (SD) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Upplysning

Monika Aune (MP) anmäler att hon inte deltar i beslutet.

Regionstyrelsen behandlade ärendet den 31 augusti 2021.

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta att motionen ska anses besvarad.

Yrkanden

Jihad Menhem (V), Mats Gunnarsson (MP), Ola Karlsson (M) och Willhelm Sundman (L) yrkar bifall till motionen.

Propositionsordning

Ordföranden ställer de båda förslagen mot varandra och finner att styrelsen beslutar enligt förvaltningens förslag.

Reservationer

Jihad Menhem (V), Mats Gunnarsson (MP), Ola Karlsson (M), Oskar Svärd (M) och Willhelm Sundman (L) reserverar sig mot styrelsens beslut till förmån för motionen.

Tjänsteställe, handläggare
Ärende- och beredningsgruppen Hälso- och
sjukvårdsförvaltningen, Gabriel Stenström

Sammanträdesdatum
2021-10-05

FöredragningsPM
Dnr: 20RS9186

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Beslutet i sig väntas inte få några konsekvenser ur de aktuella perspektiven, men den verksamhetsutveckling som beskrivs i förslaget till svar väntas vara positiv för barns möjligheter att få vård och stöd vid psykisk ohälsa.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet väntas inte få några ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM regionfullmäktige 2021-10-05
Svar på motionen
Motionen

Skickas till:

(Ange vem/vilka beslutet ska skickas till)

Sammanträdesdatum Beteckning
2021-06-10 Dnr: 20RS9186

Anneli Mylly (V)

Svar på motion om att skapa ”En väg in” för barn och unga med psykisk ohälsa

Till Region Örebro län har kommit en motion om att skapa ”En väg in” för barn och unga med psykisk ohälsa. Hälso- och sjukvårdsnämnden vill med anledning av förslaget lämna följande svar:

Hälso- och sjukvårdsnämnden delar motionärens uppfattning om att det behöver bli enklare för barn och unga att få hjälp mot psykisk ohälsa. Detta är också en väsentlig del i den handlingsplan för psykisk hälsa som Region Örebro län tagit fram tillsammans med länets kommuner.

Även regionfullmäktige delar bedömningen och avsatte därför 15 extra miljoner i verksamhetsplanen inför 2021 till detta ändamål. Primärvården och barn- och ungdomspsykiatri arbetar nu tillsammans för att med hjälp av detta extra budgetanslag förstärka första linjens psykiatri och bygga upp en gemensam ingång – ”En väg in” – som i mycket stor utsträckning kommer fungera på det sätt som beskrivs i motionen.

Här ska olika verksamheter i nära samarbete kunna erbjuda allt från råd och stöd till specialiserad barnpsykiatri. Ingången ska ha en låg tröskel och verksamheterna som är kopplade hit ska med en gemensam vårdkedja kunna erbjuda det som är lämpligt stöd eller behandling till den som söker hjälp. En del i detta utvecklingsarbete är också att verksamheten Maria ungdom ska bli tillgänglig för unga med psykisk ohälsa och riskbruk/beroende i hela länet.

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige besluta att motionen därmed ska anses vara besvarad.

För Region Örebro län

Motion till regionfullmäktige - Region Örebro län

Skapa "En väg in" för barn och unga med psykisk ohälsa

Många familjer upplever det krångligt att få hjälp när deras barn och unga mår dåligt. Man får telefonnummer till olika avdelningar och ibland kommer man tillbaka till den man först ringt utan att man fått hjälp.

Vi behöver införa ett strukturerat och systematiskt bedömningsinstrument som kan medföra en mer likvärdig och patientsäker bedömning till rätt vårdnivå.

Vi borde kunna göra det smidigare genom att ha ett telefonnummer in som leder till telefonrådgivning som gör bedömningar kring vårdnivå. Det blir en ökad samverkan mellan första linjens vård och specialistvården. Det skulle bidra till ökad förståelse och kännedom om varandras verksamheter.

Vi ska inte riskera att barn och unga hamnar mellan stolarna på grund av att man själv ska ringa runt till olika instanser. Man ringer ett nummer och blir omhändertagen direkt. Ett tryggt och säkert bemötande, "En väg in".

Med anledning av detta föreslår jag regionfullmäktige besluta:

att regionen skapar "En väg in" ett telefonnummer att ringa när barn och unga med psykisk ohälsa behöver hjälp

För Vänsterpartiet i Region Örebro län

Anneli Mylly

26

Besvarande av motion från
Anneli Mylly (V) om att
resurser behöver stärkas
inom barn- och
ungdomspsykiatri och
första linjen
20RS9189

Tjänsteställe, handläggare
Ärende- och utredningsenheten Hälso- och
sjukvårdsförvaltningen, Gabriel Stenström

Sammanträdesdatum
2021-10-05

FöredragningsPM
Dnr: 20RS9189

Organ
Regionfullmäktige

Besvarande av motion från Anneli Mylly (V) om att resurser behöver stärkas inom barn- och ungdomspsykiatri och första linjen

Förslag till beslut

Regionfullmäktige beslutar

att motionen ska anses besvarad.

Sammanfattning

I en motion föreslår Anneli Mylly (V) att ett mobilt team skapas inom barn- och ungdomspsykiatri (BUP) som kan ”stärka upp ute i länsdelarna när så behövs”, samt att första linjen stärks utan att resurser tas bort från barn- och ungdomspsykiatri.

I förslaget till svar skriver hälso- och sjukvårdsnämnden att alla verksamheter som är öppna för patienter att ta direkt kontakt med, tillsammans bildar ”första linjen”, oavsett om de tillhör barn- och ungdomspsykiatri eller primärvården. Regionfullmäktige har avsatt 15 extra miljoner i verksamhetsplanen inför 2021 till att förstärka ”första linjen” och starta en gemensam ingång (”En väg in”) för primärvård och barn- och ungdomspsykiatri.

Att skapa ett mobilt team för barn- och ungdomspsykiatri är en av de möjligheter som diskuteras i det pågående utvecklingsarbetet. I särskilda fall finns redan i dag möjlighet till behandling i hemmet.

Beredning

Beredning för psykiatri, habilitering och hjälpmedel behandlade ärendet den 6 maj 2021.

Tjänsteställe, handläggare
Ärendet- och utredningsenheten Hälso- och
sjukvårdsförvaltningen, Gabriel Stenström

Sammanträdesdatum
2021-10-05

FöredragningsPM
Dnr: 20RS9189

Beredning för psykiatri, habilitering och hjälpmedel föreslår hälso- och sjukvårdsnämnden föreslå regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige besluta att motionen ska anses besvarad.

Beredning för närsjukvård behandlande ärendet den 25 maj 2021.

Beredning för närsjukvård föreslår hälso- och sjukvårdsnämnden föreslå regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige att motionen ska anses besvarad.

Hälso- och sjukvårdsnämnden behandlade ärendet den 10 juni 2021.

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige att motionen ska anses besvarad.

Yrkanden

Maria Odheim Nielsen (V) yrkar bifall till motionen.

Karin Sundin (S), Carina Dahl (S), Charlotte Edberger (C) och Behcet Barsom (KD) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Upplysning

Monika Aune (MP) anmäler att hon inte deltar i beslutet.

Propositionsordning

Ordföranden ställer de två förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Reservationer

Maria Odheim Nielsen (V) reserverar sig mot nämndens beslut till förmån för motionen.

Regionstyrelsen behandlade ärendet den 31 augusti 2021.

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta att motionen ska anses besvarad.

Yrkanden

Jihad Menhem (V) och Mats Gunnarsson (MP) yrkar bifall till motionen.

Propositionsordning

Ordföranden ställer de båda förslagen mot varandra och finner att styrelsen beslutar enligt förvaltningens förslag.

Tjänsteställe, handläggare
Ärendet- och utredningsenheten Hälso- och
sjukvårdsförvaltningen, Gabriel Stenström

Sammanträdesdatum
2021-10-05

FöredragningsPM
Dnr: 20RS9189

Reservationer

Jihad Menhem (V) och Mats Gunnarsson (MP) reserverar sig mot styrelsens beslut till förmån för motionen.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Beslutet i sig väns inte få några konsekvenser ur de aktuella perspektiven, men den verksamhetsutveckling som beskrivs i förslaget till svar väntas vara positiv för barns möjligheter att få vård och stöd vid psykisk ohälsa.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet väntas inte få några ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM regionfullmäktige 2021-10-05
Svar på motionen
Motionen

Skickas till:

(Ange vem/vilka beslutet ska skickas till)

Sammanträdesdatum Beteckning
2021-06-10 Dnr: 20RS9189

Anneli Mylly (V)

Svar på motion om att resurser behöver stärkas inom BUP och första linjen

Till Region Örebro län har kommit en motion där Vänsterpartiet föreslår att ett mobilt team skapas inom barn- och ungdomspsykiatri (BUP) som kan ”stärka upp ute i länsdelarna när så behövs”, samt att första linjen stärks utan att resurser tas bort från barn- och ungdomspsykiatri. Hälso- och sjukvårdsnämnden vill med anledning av motionen lämna följande svar:

Det finns många olika verksamheter inom Region Örebro län som arbetar för att motverka psykisk ohälsa bland barn och unga. De flesta av dem finns inom barn- och ungdomspsykiatri och primärvården. I motionen beskrivs en del av de verksamheter som finns inom primärvården. Synsättet inom Region Örebro län är att alla verksamheter som är öppna för patienter att ta direkt kontakt med, tillsammans bildar ”första linjen”, oavsett om de tillhör barn- och ungdomspsykiatri eller primärvården.

Hälso- och sjukvårdsnämnden delar motionärens uppfattning om att resurserna för att hjälpa barn och unga med psykisk ohälsa totalt sett behöver stärkas. Bedömningen delas även av regionfullmäktige som därför avsatte 15 extra miljoner i verksamhetsplanen inför 2021 till detta ändamål. Pengarna ska i första hand användas för att förstärka ”första linjen” och starta en gemensam ingång (”En väg in”) för primärvård och barn- och ungdomspsykiatri, alltså till hela ”första linjen”.

Det är viktigt att vården är jämlik i hela länet. Genom ett förstärka första linjen kommer hjälp mot psykisk ohälsa att kunna erbjudas på fler platser än idag. Tilläggas kan att både primärvården och barn- och ungdomspsykiatri i allt större grad erbjuder digitala besök. Detta bidrar till att jämlikheten ökar i ett geografiskt perspektiv, men kan aldrig ensamt bli hela lösningen.

Att skapa ett mobilt team för barn- och ungdomspsykiatri är en av de möjligheter som diskuteras i det pågående utvecklingsarbetet. I särskilda fall finns redan i dag

möjlighet till behandling i hemmet.

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår sammanfattningsvis att regionstyrelsen föreslår att regionfullmäktige beslutar att motionen därmed ska anses vara besvarad.

För Region Örebro län

Motion till regionfullmäktige - Region Örebro län

Resurser behöver stärkas inom BUP och första linjen

BUP genomgick en stor förändring runt 2010 där man centraliserade verksamheten men uppdraget delades också upp till första linjen samt specialiserad vård. Efter en tid förändrades organisationen genom att bryta ut första linjen till att vara fristående. Organisationen av den nya första linjen tog tid men efter några år var den på plats. Den nya uppdelningen blev enligt följande:

0-6 år barnhälsovård (inklusive psykologer)

6-14 år samtalsmottagning primärvård (vårdcentralernas psykosociala resurs för målgruppen)

13-25 år ungdomsmottagningen

Resurserna till denna del är alldeles för liten då det i nuläget finns endast 6 kuratorer i tjänst för åldern 6-14 år i hela regionen. Socialtjänst, skola, elevhälsa och region behöver samverka bättre. Genom att förbättra samarbetet kan vi nå de barn som väntar på tid till BUP snabbare. Vissa barn som man når tidigt skulle även inte behöva komma till BUP. Snabbare hjälp sparar mycket lidande för de unga som mår dåligt.

Om man istället inrättade ett mobilt team från BUP så kan de stärka upp i länsdelarna för att fånga upp fler barn och unga. Det finns t.ex. resurssvaga familjer som inte klarar av att ta sig till Örebro av olika anledningar.

I dagsläget finns de allra mesta resurserna inom BUP och ytterst lite i första linjen. Resurserna kommer räcka längre om vi samarbetar bättre och samlar alla aktörer kring barnet.

Därför föreslår Vänsterpartiet regionfullmäktige besluta:

- att skapa ett mobilt team från BUP som kan stärka upp ute i länsdelarna när så behövs
- att stärka första linjen utan att ta bort resurser från BUP

För Vänsterpartiet i Region Örebro län

Anneli Mylly, ledamot i hälso- och sjukvårdsnämnden/regionfullmäktige

Vänsterpartiet Region Örebro län

27

Svar på motion från Mats Gunnarsson (MP), Monika Aune (MP) och Fredrik Perssons (MP) om revidering av regional utvecklingsstrategi

20RS12472

Tjänsteställe, handläggare
Regional utveckling, Susanne Rosendahl

Sammanträdesdatum
2021-10-05

FöredragningsPM
Dnr: 20RS12472

Organ
Regionfullmäktige

Svar på motion från Mats Gunnarsson (MP), Monika Aune (MP) och Fredrik Perssons (MP) om revidering av regional utvecklingsstrategi

Förslag till beslut

Regionfullmäktige beslutar

att motionen avslås.

Sammanfattning

Mats Gunnarsson (MP), Monika Aune (MP) och Fredrik Persson (MP) föreslår, i en motion att regionfullmäktige beslutar att den regionala utvecklingsstrategin revideras så att målen om hållbar utveckling blir överordnad andra utvecklingsmål.

Det långsiktiga målet är att det regionala utvecklingsarbetet ska bidra till samtliga tre dimensioner av hållbarhet och att Region Örebro län närmar sig de tre övergripande målen i Regional utvecklingsstrategi (RUS) som likt FN:s 17 hållbarhetsmål är balanserade, integrerade och odelbara.

I samband av den nu pågående uppdateringen av RUS är det därför viktigt att behålla balansen, integreringen och odelbarheten mellan de tre övergripande målen. Förslaget är därför att motionen avslås.

Ärendebeskrivning

Bakgrund

Mats Gunnarsson (MP), Monika Aune (MP) och Fredrik Persson (MP) skriver i sin motion att det i regionens utvecklingsprogram RUS finns höga ambitioner för hållbarhet och sänkning av fossila utsläpp samtidigt som det finns tillväxtmål som bidrar till en ökning av utsläppen. Som exempel lyfts Örebro Airport och skattebidrag till företag som ökar fossila utsläpp. Därför vill Miljöpartiet att RUS revideras så att

kampen mot klimatkrisen blir överordnad andra utvecklingsmål, i enlighet med klimatmålen i Agenda 2030 och Sveriges regerings ambitioner. Miljöpartiet föreslår fullmäktige besluta att den regionala utvecklingsstrategin revideras så att målen om hållbar utveckling blir överordnad andra utvecklingsmål.

Region Örebro läns nuvarande regionala utvecklingsstrategis övergripande mål, stark konkurrenskraft, hög och jämlik livskvalitet och god resurseffektivitet visar att RUS kan bidra inom de tre dimensionerna av hållbar utveckling: ekonomisk, social och ekologisk. Strategin anger vidare att utvecklingsinsatser och investering ska leda till hög och jämlik livskvalitet för länets alla invånare och till stark konkurrenskraft. Samtidigt får inte de planetära gränserna överskridas, eftersom både människors hälsa och den ekonomiska utvecklingen är beroende av att ekosystemen är i balans.

Region Örebro län har genom sitt regionala utvecklingsansvar uppdrag att ta fram en samlad och sektorsövergripande strategi för det regionala utvecklingsarbetet i enlighet med målet Utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet. Ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet ska vara en integrerad del i analyser, strategier, program och insatser i det regionala utvecklingsarbetet. Just nu pågår en uppdatering av nuvarande strategi.

Med en hållbar utveckling, ekonomiskt, miljömässigt och socialt, kan vi tillfredsställa våra behov idag och samtidigt skapa förutsättningar för utveckling i framtiden. För att lyckas med det behöver vi förändra ekonomin i en mer hållbar riktning. Region Örebro län deltar därför, tillsammans med landets alla regioner, i Tillväxtverkets projekt med syfte att utveckla och stärka arbetet med hållbar utveckling inom det regionala tillväxtarbetet. Projektmålet för Region Örebro län är att testa nya arbetssätt att planera, genomföra och leda utvecklingsarbete för att hantera samhällsutmaningar och möjliggöra omställning till ett mer hållbart samhälle. Det långsiktiga målet är att det regionala utvecklingsarbetet ska bidra till samtliga tre dimensioner av hållbarhet och att vi närmar oss de tre övergripande målen i RUS, som likt FN:s 17 hållbarhetsmål är balanserade, integrerade och odelbara.

Utmaningarna är stora och våra offentliga medel begränsade. Det innebär att offentliga investeringar behöver bidra till minst två eller alla tre av de övergripande målen i RUS och samtidigt inte innebära negativa konsekvenser för något annat mål. Investeringar och beslut som motverkar något av de tre övergripande målen i RUS bör undvikas.

I samband av den nu pågående uppdateringen av RUS är det avsikten att behålla balansen, integreringen och odelbarheten mellan de tre övergripande målen.

Tjänsteställe, handläggare
Regional utveckling, Susanne Rosendahl

Sammanträdesdatum
2021-10-05

FöredragningsPM
Dnr: 20RS12472

Beredning

Regionstyrelsen behandlade ärendet den 31 augusti 2021.

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta att motionen avslås.

Yrkanden

Mats Gunnarsson (MP) yrkar bifall till motionen.

Propositionsordning

Ordföranden ställer de båda förslagen mot varandra och finner att styrelsen beslutar enligt förvaltningens förslag.

Reservationer

Mats Gunnarsson (MP) reserverar sig mot styrelsens beslut till förmån för motionen.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Beslutet förväntas stärka företagens konkurrenskraft samtidigt som social och ekologisk hållbarhet stärks.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM till regionfullmäktige den 5 oktober 2021.

Svar på motionen.

Motionen.

Skickas till:

(Ange vem/vilka beslutet ska skickas till)

Sammanträdesdatum Beteckning
2021-08-31 Dnr: 20RS12472

Mats Gunnarsson (MP), Monika Aune (MP),
Fredrik Persson (MP)

Svar på motion från Mats Gunnarsson (MP), Monika Aune (MP) och Fredrik Persson (MP) om revidering av regional utvecklingsstrategi

Region Örebro läns nuvarande regionala utvecklingsstrategis övergripande mål, stark konkurrenskraft, hög och jämlik livskvalitet och god resurseffektivitet visar att Regional utvecklingsstrategi (RUS) kan bidra inom de tre dimensionerna av hållbar utveckling: ekonomisk, social och ekologisk. Strategin anger vidare att utvecklingsinsatser och investering ska leda till hög och jämlik livskvalitet för länets alla invånare och till stark konkurrenskraft. Samtidigt får inte de planetära gränserna överskridas, eftersom både människors hälsa och den ekonomiska utvecklingen är beroende av att ekosystemen är i balans.

Region Örebro län har genom sitt regionala utvecklingsansvar uppdrag att ta fram en samlad och sektorsövergripande strategi för det regionala utvecklingsarbetet i enlighet med målet Utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet. Ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet ska vara en integrerad del i analyser, strategier, program och insatser i det regionala utvecklingsarbetet. Just nu pågår en uppdatering av nuvarande strategi.

Med en hållbar utveckling, ekonomiskt, miljömässigt och socialt, kan Region Örebro län tillfredsställa behovet idag och samtidigt skapa förutsättningar för utveckling i framtiden. För att lyckas med det behöver vi förändra ekonomin i en mer hållbar riktning. Region Örebro län deltar därför, tillsammans med landets alla regioner, i Tillväxtverkets projekt med syfte att utveckla och stärka arbetet med hållbar utveckling inom det regionala tillväxtarbetet. Projektmålet för Region Örebro län är att testa nya arbetssätt att planera, genomföra och leda utvecklingsarbete för att hantera samhällsutmaningar och möjliggöra omställning till ett mer hållbart samhälle. Det långsiktiga målet är att det regionala utvecklingsarbetet ska bidra till samtliga tre

dimensioner av hållbarhet och att vi närmar oss de tre övergripande målen i RUS, som likt FN:s 17 hållbarhetsmål är balanserade, integrerade och odelbara.

Utmaningarna är stora och våra offentliga medel begränsade. Det innebär att offentliga investeringar behöver bidra till minst två eller alla tre av de övergripande målen i RUS och samtidigt inte innebära negativa konsekvenser för något annat mål. Investeringar och beslut som motverkar något av de tre övergripande målen i RUS bör undvikas.

I samband av den nu pågående uppdateringen av RUS är det därför Region Örebro läns avsikt att behålla balansen, integreringen och odelbarheten mellan de tre övergripande målen.

Regional tillväxtnämnd föreslår regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige besluta

att motionen avslås.

TILL REGIONFULLMÄKTIGE I REGION ÖREBRO

2020-11-27

MOTION

Revidera den regionala utvecklingsstrategin

Klimatkrisen är vår och mänsklighetens största utmaning. Krafttag krävs alltså för att anpassa men också för att vända utvecklingen. Människan måste hejda uppvärmningen av planeten och det enda sättet är att minska utsläppen av klimatfarliga gaser. FN:s klimatpanel talar om att mänskligheten har cirka 10 år på sig att göra drastiska åtgärder för att sänka de fossila utsläppen.

Regeringen beslutade i juli 2015 om en nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020. I strategin framgår att jämställdhets-, integrations-, klimat- och miljöperspektiven samt det ekonomiska perspektivet på ett tydligt sätt ska integreras i det regionala tillväxtarbetet. Uppdraget bidrar även till att stärka genomförandet av Agenda 2030 på regional nivå.

Det regionala utvecklingsuppdraget möjliggör alltså att regionen kan bli en stark aktör för att driva på en hållbar framtid för länet. För att påskynda den delen av arbetet beslöt regeringen för drygt ett år sedan att ge Tillväxtverket i uppdrag att utveckla och stärka arbetet med hållbar utveckling inom det regionala tillväxtarbetet. De insatser som ska genomföras inom uppdraget ska leda till att ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet integreras i ordinarie verksamhet. Uppdraget ska därmed att stärka redan pågående processer med hållbar utveckling på regional nivå.

I regionens utvecklingsprogram RUS finns höga ambitioner för hållbarhet och sänkning av fossila utsläpp. Tyvärr finns också tillväxtmål i samma program som bidrar till en ökning av utsläppen. Ett exempel är Örebro Airport och skattebidrag till andra företag som direkt ökar fossila utsläpp. Mätningar visar också att de fossila utsläppen i länet stiger.

Därför vill Miljöpartiet att RUS revideras så att kampen mot klimatkrisen blir överordnad andra utvecklingsmål, i enlighet med klimatmålen i Agenda 2030 och Sveriges regerings ambitioner.

Miljöpartiet föreslår fullmäktige besluta

att den regionala utvecklingsstrategin revideras så att målen om hållbar utveckling blir överordnad andra utvecklingsmål

För Miljöpartiet de gröna

Mats Gunnarsson

Monika Aune

Fredrik Persson

28

Besvarande av interpellationer och frågor

Sammanträdesdatum Beteckning
2021-04-14 Dnr: 21RS3348

Willhelm Sundman (L)

Svar på interpellation från Willhelm Sundman (L) om att psykisk ohälsa hos unga kan bli nästa pandemi

Willhelm Sundman (L) skriver i en interpellation om att psykisk ohälsa hos unga kan bli nästa pandemi och ställer två frågor:

- 1. Vilka åtgärder tänker du genomföra så att ungdomar inte drabbas av bestående psykisk ohälsa på grund av pandemin?*
- 2. Hur ser du på att öka samarbetet med universitetet och psykologstudenter för att erbjuda stödsamtal till samtliga unga i länet under pandemin?*

Jag vill med anledning av frågorna lämna följande svar:

Den pågående pandemin påverkar den psykiska hälsan hos våra unga. Det visar sig bland annat i att de unga som söker hjälp hos Region Örebro län i många fall mår sämre än innan pandemin. Däremot finns det totalt sett ingen tydlig bild av att fler skulle behöva hjälp.

Inför 2021 gjorde regionfullmäktige en satsning med 15 miljoner på att göra det lättare att få hjälp mot psykisk ohälsa. Primärvården och barn- och ungdomspsykiatri arbetar nu tillsammans för att med hjälp av detta extra budgetanslag förstärka första linjens psykiatri och bygga upp en gemensam ingång – ”En väg in”.

Region Örebro län har under lång tid samarbetat med psykologutbildningen vid Örebro universitet. Psykiatri tar emot psykologstudenter som under sin praktik med stöd av handledare får träffa patienter. Dessutom hänvisar Psykiatri vidare patienter med lindrigare tillstånd till en särskild mottagning som drivs av studenter.

Alla unga i länet har möjlighet att söka hjälp hos Region Örebro län. Genom att förbättra tillgängligheten och göra det enklare att få kontakt genom ”En väg in” gör vi det enklare att få hjälp för den som behöver. Något ytterligare samarbete med

psykologstudenterna vid Örebro universitet är därför inte aktuellt.

Härmed anser jag att interpellation är besvarad.

Karin Sundin (S)
Ordförande Hälso- och sjukvårdsnämnden

Interpellation

Till Hälso- och sjukvårdsnämndens
ordförande Karin Sundin.

Psykisk ohälsa hos unga kan bli nästa pandemi

Ensamhet är en bidragande faktor till psykisk ohälsa. Vi kan se hur äldres ensamhet påverkar både fysiskt och psykiskt välmående. Det här är ett problem som vi måste jobba med både under och efter pandemin. En grupp som däremot sällan upplevt storskalig ensamhet är våra ungdomar, framförallt skol- och gymnasieungdomar.

För de allra flesta ungdomar består vardagen av att gå till skolan, träffa klasskamrater och engagera sig inom aktiviteter i föreningslivet. Nu när pandemin satt stopp för stora delar av umgängen i skolan och utanför skolan, ungdomar emellan, börjar ensamheten långsamt att sätta sina spår. Dessa spår riskerar att bli bestående för en generation framöver.

All psykisk ohälsa beror inte på pandemin, men eftersom den dagliga kontakten mellan elever och skolpersonal blivit mer frånvarande har även möjligheten att upptäcka problem minskat avsevärt. Lärare som tidigare kunde se att en elev var ensam, bekymrad eller inte riktigt mådde bra får det svårt om inte näst in till omöjligt att nu göra det genom en skärm. Samtidigt blir avsaknaden av spontana möten mellan ungdomar och vuxna påtagligt för att upptäcka när något är fel.

Utöver skolan har även föreningslivet och speciellt idrottslivet fått se sig begränsas under pandemin. Ungdomar som tidigare kunde träffas efter skoltid och engagera sig i ett gemensamt intresse får nu avstå från både intresse och umgänge. Även om föreningslivet drabbas negativt är det allvarigare att ungdomar drabbas av ensamhet på grund av bortkopplingen från sociala sammanhang. Det här leder i sin tur till ökad risk för psykisk ohälsa.

Samtidigt som ungdomar ser sina sociala sammanhang begränsas har många av de deltidsarbeten studenter normalt sätt kan söka sig till försvunnit. Här skulle Region Örebro län tillsammans med universiteten kunna nyttja psykologstudenter som en resurs till att hålla stödsamtal med länets ungdomar. Studenterna får ett extra jobb och ungdomar får tillgång till stödsamtal. Det är självfallet ingen ersättning för kvalificerat psykologiskt stöd, men stödsamtal kan i nuläget vara en del av lösningen.

För att undvika en bestående psykisk ohälsa bland ungdomar i länet behöver Region Örebro län vara proaktiv i sitt arbete för att undvika framtida utmaningar.

DÄRFÖR VILL JAG FRÅGA:

- **Vilka åtgärder tänker du genomföra så att ungdomar inte drabbas av bestående psykisk ohälsa på grund av pandemin?**
- **Hur ser du på att öka samarbetet med universitetet och psykologstudenter för att erbjuda stödsamtal till samtliga unga i länet under pandemin?**

För Liberalerna

Willhelm Sundman

Interpellation

Interpellation om munskydd i kollektivtrafiken

Till: ordförande i samhällsbyggnadsnämnden Nina Höjjer

Det har kommit till vår kännedom, att flera regionala busslinjer under vissa tider är högt belastade med resenärer. Trängseln i bussarna är då uppenbar, vilket i så fall äventyrar det pågående arbetet mot smittspridningen.

Även om sittplatser är överkryssade för att innehålla säkerhetsavstånd, kompenserar resenärerna detta genom att stå upp vilket ökar trängseln ytterligare.

Vissa linjer kör tätare turer för att kompensera för problematiken.

Med anledning av detta undrar jag:

Hur säkerställer Region Örebro Län att resenärerna använder sig av munskydd i den regionala kollektivtrafiken och då särskild vid de hårdast belastade resorna?

Vilka åtgärder i övrigt vidtas för att minimera smittspridningen i den regionala kollektivtrafiken?

För Sverigedemokraterna Region Örebro län:

Bo Ammer (SD)

Sammanträdesdatum Beteckning
2021-04-14 Dnr: 21RS3375

Mats Gunnarsson (MP)

Svar på interpellation från Mats Gunnarsson (MP) om felaktiga nekanden inom busstrafiken

Den situation som hände i höstas föranledde oss att se över vad det var som var orsaken till att en elrullstolsburen person blivit nekat att kliva ombord på bussen. Vi kom då fram till att orsaken snarast var att bussförare och bussvärdar förlitat sig på gamla sanningar. Det kan i sin tur bero på att vi varit dåliga på att informera om förändringar. Vi bedömde inte att det var någon form av systematisk diskriminering som låg bakom händelsen. Det hindrar dock inte att den nu drabbade resenären och andra resenärer kan uppleva sig diskriminerade. Konsekvensen blev därför att vi fokuserade på att förtydliga information och regler samt att informera förare och bussvärdar. Följande åtgärder vidtogs under hösten:

- Förtydligande av resevillkor gällande hjälpmedel. Dessa uppdaterade resevillkor har nu beslutats av samhällsbyggnadsnämnden.
- Särskild information till förare och bussvärdar om dessa punkter i resevillkoren.
- Framtagande av broschyr (tillsammans med Hjälpmedelscentralen) som visuellt visar hur godkända modeller av elrullstolar vanligen ser ut. Denna broschyr har gått ut till bussförarna.
- Initierat ett projekt med DHR, som går ut på att rullstolsburna ska teståka buss och åiterrapporterna till Region Örebro län. Ett annat syfte med detta är att bussförare helt enkelt ska få fler tillfällen att träffa elrullstolsburna i sitt yrkesutövande. DHR ska också besöka bussdepåer för att svara på frågor. Projektet är pausat i avvaktan på att pandemin ska lätta.
- Beslut om att samtliga bussförare ska bli certifierade enligt den modell som tagits fram av branschorganisationen Svensk kollektivtrafik. En central del i certifieringen handlar just om kundbemötande.

Bedömningen är att åtgärderna ovan ska ge effekt såväl på kort sikt, samt lägga grund för att liknande situationer inte ska behöva uppstå igen. När nu situationen har återupprepats, vilket jag verkligen beklagar, så har Länstrafiken självklart uppföljt upp den och jag kommer när vi träffar Svealandstrafiken försäkra mig om att de fortsätter med de åtgärder som vi kommit överens om och även diskutera den nya händelsen.

Härmed anser jag att interpellationen är besvarad.

Nina Höijer
Ordförande i samhällsbyggnadsnämnden

TILL REGIONFULLMÄKTIGE I REGION ÖREBRO

2021-04-06

Interpellation till regionråd Nina Höjer

Upprepade felaktiga nekanden inom busstrafiken

I Höstas nekades en resenär att åka med stadsbusstrafiken med sin permobil på felaktiga grunder. Fallet fick stor uppmärksamhet i olika media och länstrafiken och det ansvariga bussbolaget medgav att den typen av hjälpmedel är helt ok ombord på bussen.

Förbättrad information/utbildning utlovades men nu i mars månad blev samma resenär återigen nekad att åka med en av stadsbussarna i Örebro. Trots innehav av intyg om vikten på sitt hjälpmedel.

Tanken att personer som i formell mening har rätt till färdtjänst ändå skall kunna åka med den allmänna kollektivtrafiken är bra. Det ger ökade möjligheter att själv styra sin tid och kunna delta på spontana aktiviteter. Dessutom minskar det behovet av dyrare färdtjänstresor. Därför skickar händelser av det här slaget fel signaler.

Mina frågor till dig lyder därför

1. Vilka åtgärder har vidtagits efter den första incidenten?
2. Vad planeras nu för att inte detta skall hända igen.

Mats Gunnarsson

Sammanträdesdatum Beteckning
2021-06-21--22 Dnr: 21RS4358

Monika Aune (MP)

Svar på interpellation från Monika Aune (MP) om rasism inom hälso- och sjukvården

Monika Aune (MP) ställer i en interpellation om rasism inom hälso- och sjukvården frågor om huruvida det finns en färsk kartläggning av förekomsten av rasism, om det finns handlingsplaner och görs utbildningsinsatser och om det är min uppfattning att rasism ska bekämpas. Jag vill med anledning av frågorna lämna följande svar:

Jag delar helt uppfattningen att rasism inom hälso- och sjukvården ska bekämpas.

Region

Örebro län ska inte tolerera någon form av rasism i någon av sina verksamheter.

Att personal av annan härkomst utsätts för rasism i verksamheten är ett känt fenomen. Den exakta omfattningen är oklar. En ny medarbetar- och säkerhetsenkät kommer genomföras hösten 2021 och frågor rörande diskriminering och kränkningar kommer att formuleras om för att på ett bättre sätt kunna följas upp och så att rätt åtgärder kan vidtas.

Arbetet mot förekomsten av rasism och annan diskriminering och kränkningar är, och ska vara, ständigt pågående i verksamheten. Hur varje incident och fall hanteras beror i hög grad på medarbetarnas och arbetslagens förmågor att stötta varandra och upprätta gemensamma förhållningssätt och lösningar. Till stöd i det arbetet finns av regionen framtagna riktlinjer, *Hantering av diskriminering i vården i Region Örebro län*, senast reviderad 2019. Rasism är en icke-specificerad del i detta. Riktlinjerna utgår från arbetsmiljölagen, diskrimineringslagen och patientlagen. De definierar de olika typerna av direkt och indirekt diskriminering och omfattar både att patient eller närstående betar sig kränkande och att medarbetare betar sig kränkande.

Av riktlinjerna framgår mycket tydligt att även om en patient kan ha önskemål om att få träffa en viss läkare/tandläkare eller annan vårdpersonal, så har patienten ”inte rätt att ställa diskriminerande krav på att behandlas av personal av visst kön, etniskt ursprung, trosuppfattning eller liknande”. Det finns vägledning om hur patienten ska bemötas, vikten av tydlighet för att undvika missförstånd, samt att diskriminerande krav eller önskemål inte ska tillmötesgå. ”Patienten ska i stället informeras om att denne kan söka annan vårdgivare.”

Riktlinjerna säger också att den som blivit utsatt för kränkning eller diskriminering omgående bör informera sin närmaste chef, att händelsen ska dokumenteras och anmälas i regionens avvikelssystem. Om det är en händelse som omfattas av en brottsrubricering bör polisanmälan göras.

Det har gjorts utbildningsinsatser. Senast under hösten 2020 arrangerades utbildning av Hållbar utveckling kring att möjliggöra maktkritisk förändring utifrån diskrimineringsgrunderna där också representanter från HR deltog. Planering finns för att erbjuda regionens chefer utbildning när läget återgår till ett mer normalt.

Som i alla frågor som ställs i regionfullmäktige har den politiska majoriteten det yttersta ansvaret, så också för att frågorna kring rasism hanteras och inte accepteras i någon av regionens verksamheter. Om arbetet mot rasism bli framgångsrikt måste dock ansvaret bäras gemensamt av alla som värnar ett öppet och demokratiskt samhälle.

Jag anser härmed har besvarat interpellationen.

Karin Sundin
Hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande

Ankom
Regionkansliet

2021 -04- 28

miljöpartiet de gröna

TILL REGIONFULLMÄKTIGE

2021-04-23

Interpellation

Till regionråd Karin Sundin

Det finns idag många vittnesmål i Sverige rörande rasism inom hälso- och sjukvården. Det handlar om läkare som utsätts för rasism av både patienter och kollegor, samt patienter som far illa på grund av sin hudfärg och härkomst. Annika Esscher, vid Uppsala universitet, som forskat på frågan visar exempelvis i sin studie "Maternal Mortality in Sweden" att utrikesfödda kvinnor har högre mödradödlighet än inrikesfödda, vilket bland annat kan ha ett orsakssamband med behandling grundad på fördomar.

Rasism, diskriminering och fördomar förekommer alltså inom sjukvården, precis som i övriga samhället. Konsekvenserna kan bli direkt ödesdigra. Fördomar kan leda till beslut om medicinsk behandling som inte är adekvat eller har vetenskaplig evidens. Diskriminering kan exempelvis leda till att kompetent personal inte blir anställda eller att vissa patienter blir sämre bemötta än andra.

Frågan om rasism inom vården är svår att greppa idag då den enda vägen att påtala diskriminering på grund av härkomst eller hudfärg går via Diskrimineringsombudsmannen, och inte via IVO.

Ett sätt att arbeta mot rasism och säkerställa personalens kompetens inom området är att kartlägga förekomsten och därefter upprätta handlingsplaner på vårdenheterna. I Dagens Samhälle, utgiven vecka 16, berättas det om Botkyrka kommun som nu gör en ordentlig kartläggning över organisationens värdegrund och kultur, i detta avseende, och har dessutom anställt särskild personal för att implementera arbetet.

Mina frågor till regionrådet Karin Sundin är:

**Har Region Örebro län en färsk kartläggning av förekomsten av rasism inom Hälso- och sjukvården?
Om inte - avser du att initiera en sådan?**

Finns det handlingsplaner och görs det utbildningsinsatser på vårdenheterna kring hur rasism ska motverkas?

Delar du min uppfattning att rasism inom Hälso- och sjukvården ska bekämpas och att den politiska majoriteten har det yttersta ansvaret?

Monika Aune MP

Interpellation

till Regionstyrelsens ordförande Andreas Svahn (S)

Klimatanpassningsplan

Klimatfrågan har under flera decennier diskuterats och debatterats. Det har skett på olika nivåer i beslutande församlingar, organisationer och mellan oss invånare som privatpersoner.

Olika typer av frågor har diskuterats mer intensivt än andra och över tid har debatten intensifierats när det exempelvis skett en naturkatastrof av något slag. Ingen kan ha undgått klimatförändringarna och debatten som speglar det som pågår i Sverige och i vår omvärld.

Samhället blir alltmer sårbart och påverkas av klimatförändringsrelaterade risker förknippade med väderhändelser som stormar, översvämningar och värmeperioder. Det är händelser som blir allt mer vanliga men som vi kan ta lärdom av för att minimera de skador som kan uppkomma som följd av väderhändelser.

I Sverige har vi de senaste åren sett de konsekvenser som kommer från klimatförändringar på ett sådant sätt vi inte skådat tidigare. Genom att noga studera de extrema väderhändelsernas kommande utveckling och risker kan det sedermera presenteras analyser och svar på vilka klimatanpassningsåtgärder som måste till för att minimera dess effekter på samhället, ekonomin och befolkningen.

Allt fler aktörer arbetar fram klimatanpassningsplaner för att på bästa sätt kunna möta de problem som uppstår, även för att förhindra stora skador som drabbar verksamheten på längre sikt. För Region Örebro läns del kan det exempelvis handla om USÖ, som har viktig verksamhet under marknivå. Men även vårdcentraler, bussdepåer och andra viktiga samhällsfunktioner som dygnet runt fyller en funktion för att samhället ska fungera – och där invånare ska kunna leva ett bra liv.

Med anledning av ovanstående har jag följande frågor:

- Har Region Örebro län en uppdaterad klimatanpassningsplan?
- På vilka sätt arbetar Region Örebro län med klimatanpassningsåtgärder?
- Vilka förbättringsområden finns när det gäller klimatanpassningsåtgärder för att på så sätt säkra de viktiga verksamheter Region Örebro län bedriver?
- Med vilka aktörer samverkar Region Örebro län i klimatanpassningsarbetet?

Oskar Svärd (M)

Vice Ordförande Samhällsbyggnadsnämnden

miljöpartiet de gröna

Interpellation om Regionens roll i framtidens Vätgasförsörjning?

Till Ordförande i Samhällsbyggnadsnämnden Nina Höjjer

EU storsatsar men vad gör regionen?

Energisystemen i världen har påbörjat en gigantisk omställning från produktion baserad på fossila lösningar till hållbara. En del av de förnyelsebara produktionen är svår att styra utan bygger på naturens egna cykler som inte alltid stämmer med behovet i realtid. I Sverige har vi stora mängder vattenkraft som fungerar som bra reglerkraft för att möta en varierad efterfrågan men när behoven ökar genom industrins och transportsektorns omställning krävs även lagring av energi på smarta sätt.

Vindkraft och solen kan vissa dagar ge väldigt stor produktion när behoven inte är som störst men vår förmåga att spara den energin till kallare dagar har varit liten. Ett sätt att spara energin till kommande dagar är att omvandla den elektriska energin till vätgas. Fördelen är att det inte kräver lika mycket resurser i form av mineraler som dagens batteriteknik. Den andra är att vätgas som energibärare kan användas både för transporter i olika typer av fordon samt för industrins behov av värme.

EU och flera stora industrinationer gör nu stora satsningar på att bygga ut vätgasnätverk. Även våra nordiska grannländer där konkreta planer har lagts fram för att skapa ett nät av tankstationer för vätgas. Enskilda kommuner och regioner i Sverige har också påbörjat resan och ibland är målet just vårt län. Mariestad och Västtrafik tar hjälp av EU-finansierade projekt för att testa vätgasdrivna tåg på Kinnekullebanan. Inlandsbanan har också testkört liknande fordon. Men också några av världens största fordonstillverkare planerar för att utöka produktionen av stora och små fordon med bränsleceller som drivs av vätgas.

I Region Örebro län har vi värnat vår roll som hållbart logistiknav. Transporterna utgör en stor del av utsläppen som hotar klimatet och här behövs flera alternativ. Det räcker inte med

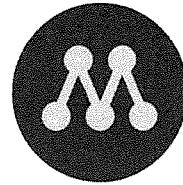
biobränsle och el för den tunga fordonssidan. Risken är att vi kommer på efterkälken om inte vätgasen får en tydlig plats som ett av de hållbara alternativen i vårt län.

Mina frågor till dig lyder därför

1. Hur ser planerna ut för etablering av Vätgasförsörjning i vår region?
2. Varför utnyttjar vi inte de enorma summor som EU satsar på utveckling inom vätgasområdet?
3. Har dialog förts med Västra Götaland om samverkan kring Vätgaståg/Hybridtåg?

För miljöpartiet de Gröna

Mats Gunnarsson

Interpellation till Regionrådet Irene Lejegren.

Är inte näringsliv och företag viktiga för utveckling och tillväxt?

Ett förslag till Regional utvecklingsstrategi, RUS, är nu ute på remiss till olika organisationer, aktörer och myndigheter i länet. Rätt använt, rätt utformat och väl förankrat kan RUS vara ett viktigt dokument för länets utveckling.

För mig och Moderaterna är det viktigt att utveckla länet så att vi kan ha en hög tillväxt med hjälp av fler och växande företag som skapar fler jobb. Det är bara så vi kan få ner den höga arbetslösheten och den skyhöga långtids-arbetslösheten. Det är med fler och växande företag vi får den tillväxt som medverkar till bättre och utvecklade arbetsplatser. Det är med tillväxt som vi får resurser till kommuner och regioner och kan finansiera sjukvård, skola och äldreomsorg. Det är de gröna näringarna som kan bidra med bioenergi och högkvalitativa och prisvärda livsmedel.

För fler och växande företag är det centralt att bland annat jobba med att fler klarar grundskolan, att bekämpa brottslighet och kriminalitet, att säkra elförsörjning till länet och att allmänt förbättra företagsklimatet. För mig blir det då viktigt, ja centralt, att samverka med, och engagera stora delar av länets näringsliv både i utvärderingen av den RUS som gäller i dag, och framför allt i arbetet med en ny och reviderad RUS.

Jag blir därför både upprörd och arg när jag hör företrädare för en näringslivs-organisation berätta: Till Örebros grannlän blir vi inbjudna till samverkan och dialog (tidigt i processen), men inte till Region Örebro län. Jag blir ännu mer upprörd när jag hör att eftersom det är en revidering av RUS har det inte bedömts viktigt att ha med andra företrädare för näringslivet än Handelskammaren.

När man har kommit så långt i processen att man skickat ut en remiss-version har man valt inriktning och strategi. Då är det oftast för sent att göra större omtag eller ställa helt nya frågor. Jag tycker det hade varit mycket viktigt att få in näringslivets synpunkter tidigt i processen.

Jag vill därför ställa följande frågor:

På vilket vis har man efterfrågat och fått in näringslivets olika synpunkter i utvärderingen av nu gällande RUS?

På vilket sätt har man efterfrågat och fått in näringslivets olika synpunkter på hur nuvarande RUS kan utvecklas och revideras inför en remiss-version?

På vilket sätt har man efterfrågat och fått in de gröna näringarnas förslag på hur nuvarande RUS kan utvecklas och revideras inför en remiss-version?

Karlskoga den 17 september 2021

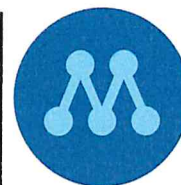
Ola Karlsson, Oppositionsråd (M)

Interpellation

till Regionstyrelsens ordförande Andreas Svahn

Ankom
Regionkansliet

2021-09-22
21RS9159-1

Hot och våld mot vårdens medarbetare

Allt oftare rapporteras det om hot och våld mot vårdens medarbetare. Allt från stenkastning mot ambulanser, verbala hot på akutmottagningen och till och med fysiskt våld mot personalen är typiska exempel. Hårdast utsatta är medarbetare inom akutvården och psykiatrin men det är även vanligt inom primärvården.

Enligt Region Örebro läns avvikelserapportering har regionens vårdpersonal hittills i år rapporterat över 100 avvikelser som gäller hot och våld på arbetstid.

I en undersökning som Novus genomförde åt Vårdförbundet förra året kunde man se att både muntliga hot och fysiskt våld mot vårdpersonalen ökat sedan 2018. Den visade också att nästan hälften av Vårdförbundets medlemmar någon gång utsatts för hot på jobbet. Samtidigt var det bara hälften av de som drabbats som gjorde någon form av anmälan.

För akutsjukvården i stort har uppdragen ökat markant och medborgarna har högt ställda krav på vad sjukvården ska leverera. Dessutom har samhällsklimatet förändrats de senaste åren, vilket bland annat märks i en förändrad attityd till vårdpersonalen.

Runt om i landet rapporteras det om att både ambulanssjuusköterskor och vårdpersonal på akutmottagningar kan bli utsatta i en mängd olika situationer. Ofta är det den som de ska hjälpa som går till angrepp, men personalen behöver också hantera våldsamma åskådare och hotfulla anhöriga.

Det får aldrig bli vardag att bli utsatt för verbala hot eller fysiskt våld när man arbetar med personer i utsatta situationer. Som en av länets största arbetsgivare bör personalens trygghet och säkerhet vara en våra mest prioriterade frågor.

Med anledning av ovanstående vill jag ställa följande frågor till regionstyrelsens ordförande Andreas Svahn:

Vad gör Region Örebro län för att anställda inom vården ska känna sig trygga på sin arbetsplats?

Vilket stöd finns att tillgå för vårdpersonal som blivit utsatt för hot och våld?

Är det vanligt förekommande med vårdpersonal som sjukskriver sig efter att blivit utsatt för hot och våld?

Enligt Vårdförbundets statistik är det bara hälften av de som utsätts för hot och våld på arbetsplatsen som gör någon form av anmälan. Anser du att det finns ett mörkertal när det kommer till avvikelserapporteringen i vår region? Om så är fallet, hur arbetar Region Örebro län med att motverka detta?

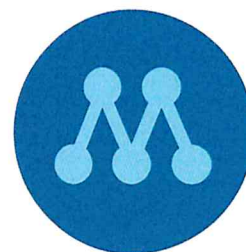
Örebro den 22 september

Sebastian Cehlin (M)

Ankom
Regionkansliet

2021 -09- 27

21RS9233-1

Interpellation

Till Folk tandvårdsnämndens ordförande Maria Comstedt.

Är Folk tandvården i Region Örebro län på väg att centraliseras?

Röster höjs nu från flera kommuner i Örebro län att tillgängligheten till Folk tandvården blivit sämre genom neddragningar av öppettider. Enligt regionens hemsida har 5 kliniker i kranskommunerna stängt minst en dag i veckan, i Hällefors är det stängt två dagar av fem vilket medfört att medarbetarna oroas över att inte kunna tillgodose invånarnas behov samt rädsla för att ytterligare neddragningar är att vänta.

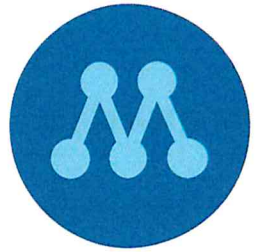
Efter att ha läst utredningen som nyligen gjorts och presenterats i nämnden om "Folk tandvården 2035" finns tydliga indikationer på att Folk tandvården inte på något sätt kommer att vara förskonad från den centralisering vi ser pågå i resten av länet. Där talas om ett minskande behov i landsbygdskommunerna och ett kraftigt ökande tandvårdsbehov i centrala Örebro. Utredningen uppger att klinikutbudet behöver minskas och en gradvis utfasning av klinikverksamhet bör ske främst i Kopparberg, Hällefors, Laxå och Odensbacken men även i Frövi och Degerfors.

I verksamhetsplanen för 2022 finns två utredningsuppdrag som utgår från ovanstående utredning:

1. Starta utredning om hur liten respektive hur stor en klinik får vara utifrån parametrar som kvalitet, tillgänglighet och ekonomi.
2. Starta utredning som visar för- och nackdelar med att bygga en storklinik i centrala Örebro.

Av det vi tidigare fått erfara från andra utredningar i centraliseringens tecken som gjorts i regionen, har jag en stor oro för att dessa två utredningar även här kommer leda till att små kliniker i länets mindre kommuner stängs ned för att gå samma öde tillmötes som Fellingsbro. Den politiska intentionen som funnits om en klinik per kommun blir då ett minne blott då endast nodklinikerna kan komma att bestå. Utredningens rekommendationer om nivåstrukturering görs ännu tydligare när även en utredning om att bygga en central storklinik i Örebro samtidigt ska ske parallellt med detta.

För mig är det viktigt att man lätt kan nå tandvården även om man bor utanför Örebro. Jag är orolig för att resultatet av dessa utredningar kommer att leda till att den politiska majoriteten (S, C, Kd) fattar beslut som innebär att flera kommuner kommer att bli utan Folk tandvårdskliniker framöver vilket medför att dessa kommuninvånare blir av med en del av den välfärd och service som skattebetalare på landsbygden förtjänar lika väl som de som bor i staden.

Jag vill därför ställa följande frågor:

På vilket sätt arbetar man för att öka tillgängligheten i länet när man samtidigt skär ner på öppettider i kranskommunerna?

Hur ser kötiden ut i de kranskommuner där man skär ner på öppettider?

På vilket sätt skulle en centralisering av Folktandvården skapa bättre service och tillgänglighet för människor boendes på landsbygden?

Finns det behov av en storklinik i centrala Örebro?

På vilket sätt arbetar man för att förbättra incitamenten för att framförallt tandläkare ska välja att arbeta någon annanstans än i Örebro stad?

På vilket sätt tänker man samarbeta med den privata sektorn för att tillgodose behovet av en god och jämlik tandvård för hela länet?

Anna Nordqvist (M)

2:e vice ordförande
Folktandvårdsnämnden

Interpellation

Till Regionstyrelsens ordförande
Andreas Svahn

Effekten av målrelaterad ersättning

Region Örebro län styr primärvårdens aktörer inom hälsovalet utifrån bestämda principer från krav och kvalitetsboken. Styrningen innebär allt ifrån vilka kompetenser som ska finnas på en vårdcentral, öppettider och vad en vårdcentral ska erbjuda inom sin verksamhet. Dessa krav om erbjudanden kan även vara kopplat till den ersättning som vårdcentralen får från regionen, en ersättning som varierar beroende på hur väl vårdgivaren når upp till de satta målen.

Den målrelaterade ersättningen till vårdcentraler är beroende av hur väl vårdcentralen lever upp till politiska satta mål. Denna ersättning är tänkt att se till att vårdcentraler erbjuder ett visst utbud av vård som stärker länsinvånarna i sin hälsa. Att vårdcentraler ska arbeta med att skapa en bättre folkhälsa är inte märkligt, tvärt om är det område vi måste bli bättre på. Däremot behöver vi se till att arbetssätten vi använder för att just få en bättre folkhälsa har effekt.

Syftet om att erbjuda bl.a. sluta-röka-stöd bör rimligtvis vara att invånare går från att vara rökare till att bli icke rökare. Målet i sig, om att erbjuda hjälp, bör därför kunna utvärderas utifall arbetet har givit avkastning i form av färre rökare i patientunderlaget. Vi kan då se vart man behöver satsa mer resurser för ett hälsopreventivt arbete men även vart man lyckas bra och kan ta del lärdom kring arbetssättet på andra platser i länet.

Preventiva åtgärder för att förbättra folkhälsan bör i längden syfta till att avskaffa behovet av det samma. Ett mål om att minska rökning bör ha som slutmål att ingen längre röker. Det här innebär att målet, om arbetet är lyckat, måste justeras i relation till ett minskande antal rökare. Annars kan det leda till att en målrelaterad ersättning för en vårdcentral blir omöjlig att nå upp till då underlaget för att kunna nå målet inte länge finns kvar. På samma sätt kan även vårdcentraler med mindre framgångsrika metoder belönas om de inte lyckas minska antalet rökare då målet blir lättare att nå.

Att styrning genom mål och ersättning är komplicerat råder det inget tvivel om. Men Region Örebro län bör i sitt arbete säkerställa att det arbetssätt vi väljer att använda oss av även går att utvärdera på ett något empiriskt vis.

DÄRFÖR VILL JAG FRÅGA:

- Vilken effekt på patientunderlaget kan vi se hos de vårdcentraler som når eller inte når upp till sina mål kopplade till den målrelaterade ersättningen?
- Hur säkerställer vi att vårdcentraler med framgångsrika arbetssätt belönas och inte straffas kopplade till den målrelaterade ersättningen?

För Liberalerna

Willhelm Sundman

Interpellation

Till Sambyggnadsnämndens
ordförande Nina Höjer.

Cykelparkeringar vid busshållplatser

Varje dag cyklar en miljon svenskar. Cykeln är sedan länge etablerad i Sverige och intresset verkar öka. Cyklandet är i förlängningen viktigt även för vår kollektivtrafik. Hela-resan-perspektivet där man tar hänsyn till hur resenären ska ta sig till hållplatsen samt resan vidare till sin tänkta destination efter avstigning är en mycket viktig faktor för att främja cyklandet.

När avstånden mellan bostad och hållplats är lite längre är cykel en naturlig del av resan. Valfungerande cykelparkeringar i anslutning till kollektivtrafiken ska underlätta för människor att åka kollektivt. Satsningar på bättre cykelparkeringar kan öka antalet personer som väljer att resa kollektivt. Viktiga aspekter för cyklande resenärer att utgå ifrån i detta sammanhang är närhet, kapacitet och stöldsäkerhet.

Cykel används främst på lite kortare sträckor som 500 meter till någon kilometer, men inte sällan cyklar vissa betydligt längre än så. En stor majoritet av vuxna människor i Sverige har tillgång till cykel. Funktionell cykelinfrastruktur är en mycket viktig aspekt för att det ska kännas och vara säkert och tryggt att välja cykeln, Cykelställ i anslutning till busshållplatser kan därför främja att resenären tar cykel till och från kollektivtrafiken. Är avståndet mellan hållplats och bostad lite längre, då är cykeln mycket viktig för att ta sig till hållplatsen.

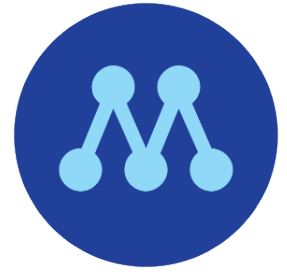
Kundunderlaget, antalet påstigningar per dag vid en hållplats kan användas för att prioritera var insatser bör göras. Exempelvis kan mer än 10 påstigande per dag på landsbygd eller över 20 påstigande per dag inom tätort ses som ett riktmärke för att tillskapa bra cykelparkeringar vid hållplatser. Andra anpassningar till aktuella förhållanden vid varje enskild hållplats kan behöva göras. Låg turtäthet eller en hållplats som är en del av en skolväg kan vara anledningar att öka antalet cykelparkeringar.

DÄRFÖR VILL JAG FRÅGA:

- Hur arbetar regionen för att öka cyklisters möjlighet att komplettera sitt resande med kollektivtrafiken?
- Varför är det acceptabelt att de som cyklar till en busshållplats på landsbygden ska behöva parkera sin cykel i diket?
- Hur många busshållplatser på landsbygd i länet med fler än 10 påstigande per dag saknar idag en parkeringsplats för cyklar?

För Liberalerna

Fredrik Askhem

Till Regionfullmäktige Örebro län 21- 06- 18.

Fråga

Till Hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande Karin Sundin.

Det är nu två år sedan förlossningen stängdes i Karlskoga och den är fortfarande stängd trots löften om skyndsam återöppning. Oppositionspartierna har under dessa två år lagt motioner, interPELLerat och återkommande debatterat frågan. Idag står vårt hopp till pågående upphandling eller den utredning om kommunalförbund som utlovats. Om vi ska öppna i egen regi kommer det inte ske förrän 2024/2025 enligt majoriteten, en bidragande faktor är barnmorskebristen.

I veckan kunde vi läsa i media att 25 barnmorskor står beredda att börja arbeta vid ett återöppnande av Karlskoga förlossning. De vill inte arbeta någon annanstans och trots den personalflykt som denna stängning orsakat, så är de villiga att komma tillbaka för de älskar sin arbetsplats.

Min fråga är därför:

Tänker ni hålla ert löfte till regionens invånare och återöppna förlossningen i Karlskoga innan mandatperiodens slut?

Anna Nordqvist

Moderaterna